Hiriko GIDA

VITORIA GASTEIZ!
green capital

Argitaratzailea: Vitoria-Gasteizko Udala. Ekonomia Sustapena, Enplegua, Merkataritza eta Turismoa |
Diseinua eta maketazioa: Línea Recta | Argazkiak: Erredehierro, Daniel Llano, Quintas fotógrafos,
Javier Agote, Iosu Izarra, Jaizki Fontaneda, César San Millán | Imprenta: Gráficas Dosbi. S.L |
Edizioa: 10. Data: 1 / 2020.

Ongi etorri Vitoria-Gasteizera

Zure egonaldiak itxaropen guztiak gainditzeko ahal dugun guztia egin nahi dugu. **Almendraren** formako Erdi Aroko trazaduraren zati handi bat eta harresia kontserbatzen dituen ia milurteko hiria duzu zain. Erdi Aroko Vitoria-Gasteiz aurkituko duzu, baina baita hiri gotiko, errenazentista, neoklasiko eta modernoa ere.

Hiria «naturalki» da harrigarria. 42 metro karratu berdegune daude pertsonako, eta pasieran nahiz bizikletaz ibiltzeko, hegaztiak behatzeko edo zaldi gainean paseatzeko berrogeita hamar bat kilometro dauzkazu zain. Nazioartean aitortu da hiriak jasangarritasunarekin duen konpromisoa, EBren 2012ko **European Green Capital** saria, 2016ko **Biosphere Responsible Tourism Destination** ziurtagiria eta NBEaren 2019ko **Global Green City Award** saria jaso baititu.

Gainera, **ekintza-agenda** betea prestatu dizugu, gustu guztietarako zuzeneko kontzertu, jaialdi eta ikuskizunek lepo (magoak eta titiriteroak zein jazz edo rock musikariak).

Eta utziguzu eskaintzen **arabar gastronomiaren** platerik gozoenak, euskal sukaldaritza izenekoaren errezetarik sofistikatuenak eta gure **pintxo** famatuak. Aholku bat, dena askoz gozoago egongo da **Arabar Errioxako** mahastietako ardo on batez edo baso bat **txakolinez** lagundurik. Eta ez ahaztu XVIII. mendetik izen handia duten **gozokiak** dastatzeaz, eta bereziki, txokolateak, konfiturak eta marmeladak.

Eta denbora gehiago baduzu, inguruetara **eskapadatxoren** bat egitea ere gomendatzen dizugu, gatzaren haranean barneratu, ur-jauziren bat ikusi edo Erdi Aroko upeltegietara jaisteko.

Ez zaitugu gehiago berandutuko.
Zure oinetara duzu hiria.

Ezagutu ezazu.

Aurkibidea

Historia pixka bat	04
Mugitu zaitez hiritik	08
Ezagutu Vitoria-Gasteiz	12
Familiarekin etorri zara?	40
Erosketetan joan nahi?	42
Ezagutzen duzu geure gastronomia?	44
Gaur gauean irten nahi?	46
Kirolen bat egin nahi?	48
Pasieran ibili nahi?	49
Denbora gehiago daukazu?	52
Zer jakin behar duzun	56
Gida praktikoa	58
Planoa	67

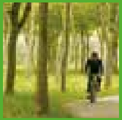

Historia pixka bat...

Erdi Aroko jatorriak

- Vitoria-Gasteiz ia milurteko hiria da. Nafarroako Antso VI.a erregeak sortu zuen, Gasteiz herrixka konkistatu eta Nueva Victoria izena jartzea erabaki zuenean.

- Baina bakarrik 19 urte beranduago, Gaztelako Alfontso VIII.a erregeak beraganatu zuen hiria. Errege berriak hiria handitu zuen muinoaren mendebaldean 3 kale berri eginez (Hedegile, Zapatari eta Errementari kaleak). 1202. urtean, hiribildua ia suntsitu zuen sute ikaragarria gertatu zen.

- 1256. urtean, Alfontso X.ak beste aldeko mendi-hegaleko 3 kaleak ireki zituen: Aiztogile, Pintore eta Judutegi kaleak.

- Hiriak azkar egin zuen aurrera, denbora luzez, Gaztelako Gortetik Europako iparraldera joateko bide laburrena Gasteiztik igarotzen zelako. Bideak aduana eta guzti zuen. Valentin Foronda ilustratzaile arabarraren arabera, XVIII. mende erdialdean, hiria "ia Europako nazio guztiak hornitzen zituen biltegia zen".

XV. mendetik XVIII.era

- Biztanle-kopurua eta hiri-bilbea nabarmen aldatu ez baziren ere, XV. mendetik XVIII. era bitartean, hiriari ukitu monumentalagoa eman zioten jauregi (Montehermoso, Goiuri edo Eskoriatza-Eskibel) eta komentu berriak eraiki zituzten Carlos V.aren Gorteko kideek.

- 1443. urtean, beste sute ikaragarri bat gertatu zen Gasteizen, eta hiriko mendebaldea kiskali zuen. Ordutik aurrera harri eta pezozko etxebizitza berriak (zurezkoen ordez) eraikitzeko agindua eman eta kaleak harriztatzea erabaki zen.

- 1492. urtean judutarrak kanporatzea kaltegarria izan zen hirirako, eta gainbehera luzea ekarri zuen. Krisialdi ekonomikoak XVIII. mendean aurrera iraun zuen.

XIX. mendea

- Mendea Frantziaren kontrako gerrarekin hasi zen. "Gasteizko Gudua" 1813ko uztailaren 21ean gertatu zen hiriaren ateetan eta Napoleonek Espainiatik ihes egin behar izan zuen bere armadak porrot egin ondoren.

- Mende honen inguruan adierazi behar da, orobat, Gasteizko aduana kostaldera eraman zela (1841. urtean), eta gertaera hori ezbehar handia izan zela tokiko ekonomiarentzat. Hala ere, hirugarren sektorearen (zerbitzuak) garapenaz leundu zuen hiriak efektu hori.

- Garai berri honetako ikurrak Vitoria Bankuaren inagurazioa (1864. urtean) eta trenbidearen helduera (Madril-Irun linea) izan ziren.

- XIX. mendean, hiria kultura gune garrantzitsu bilakatu zen. 1866an Ateneo erakundea eta 1869an Unibertsitate Librea irekitzearekin bat, literaturarekin eta artearekin lotutako talde desberdinak garatu ziren.

XX. mendea

- Mendea aldatzean lehen lantegi modernoak sortu ziren. Industria-sektore gasteiztarrean erabateko norabide-aldaketa eman zen 1956etik 1975era bitartean, hirian 1.700 enpresa berri jarri baitziren. Gehienak, Mercedes Benz (1954) edo Michelin (1966) bezalako lehen multinazionalen inguruan bizi ziren familiarteko lantegi mekanizatu txikiak ziren.

- 1950. urtetik 1975.era hirukoiztu egin zen biztanle-korpurua eta auzo berriak sortu ziren.

- 1980. urtean, Eusko Legebiltzarrak Euskadiko hiriburu izendatu zuen VG.

XXI. mendea

- XXI. mendeko Gasteiz "berdea eta jasan-garria" izateagatik nabarmentzen da. Europar Batasunak **European Green Capital** izendatu zuen 2012an, **Biosphere Responsible Tourism Destination** ziurtagiria jaso zuen 2016an, eta Nazio Batuen Erakundeak **Global Green City Award** izendatu zuen 2019an.

- Gasteiz, gainera Espainian bizitza-kalitate onena duten lehen hiru hiriburuen artean dago. Gaur egungo Vitoria-Gasteiz "bizi-tzeko pentsatutako eta diseinatutako" hiria dela esan dezakegu.

Kronologia *historikoa*

1181

Nafarroako Antso VI.ak Gasteiz sortu zuen.

1199

Antso VII.a Indartsua kanpoan zela, Alfontso VIII.ak Gasteiz inguratu zuen.

1200

Hiriak kapitulatu eta muga-babesa galdu zuen. Gastelako erresuman sartu zen.

1431

Juan II.ak hiri izendatu zuen Gasteiz.

1483

Gasteiz ia 300 urtez arautu zuten Ordenantzak onartu ziren. Gastelako Isabel erreginak erregalien zina egin zuen hiriaren atarian.

1492

Juduak hiritik bota zituzten eta Judimendi soroko kanposantua kontsejuari eman zioten.

Kordoi Etxea

1522

Utrecht-eko Adriano Kardinala Aita Santu izendatu zuten. Berria, Gasteizko Kordoi Etxean jaso zuen.

1765

Peñafloridako kondeak sustatutako Euskalerriaren Lagunen Elkartea sortu zen.

1813

Napoleonen armadak garaituak Gasteizko Guduan. Gertakari honen omenez, orkestrarako lan bat sortu zuen Beethoven-ek.

1905

Kontzertuen erregimena babesteko Foru Liga sortu zen.

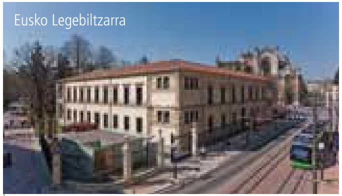

1980

Eusko Legebiltxarrak Vitoria-Gastei aukeratu zuen Euskadi hiriburu izan zedin.

1982

"Europa Nostra" saria, hiriko Hirigune Historikoaren zaharberritze-lanagatik.

1996

Iraunkortasunaren hiri eredua Europa mailan.

2005

Hiri Berdeen deklarazioan esku hartzeko gonbit egin zion ONUk hiriari.

2012

"**European Green Capital 2012**" saria jaso du VGk.

2016

Biosphere Responsible Tourism-ek ematen duen Turismoko Helmuga Jasangarria ziurtagiria lortu zuen

BIOSPHERE
certified destination

Mugitu *zaitez hiritik*

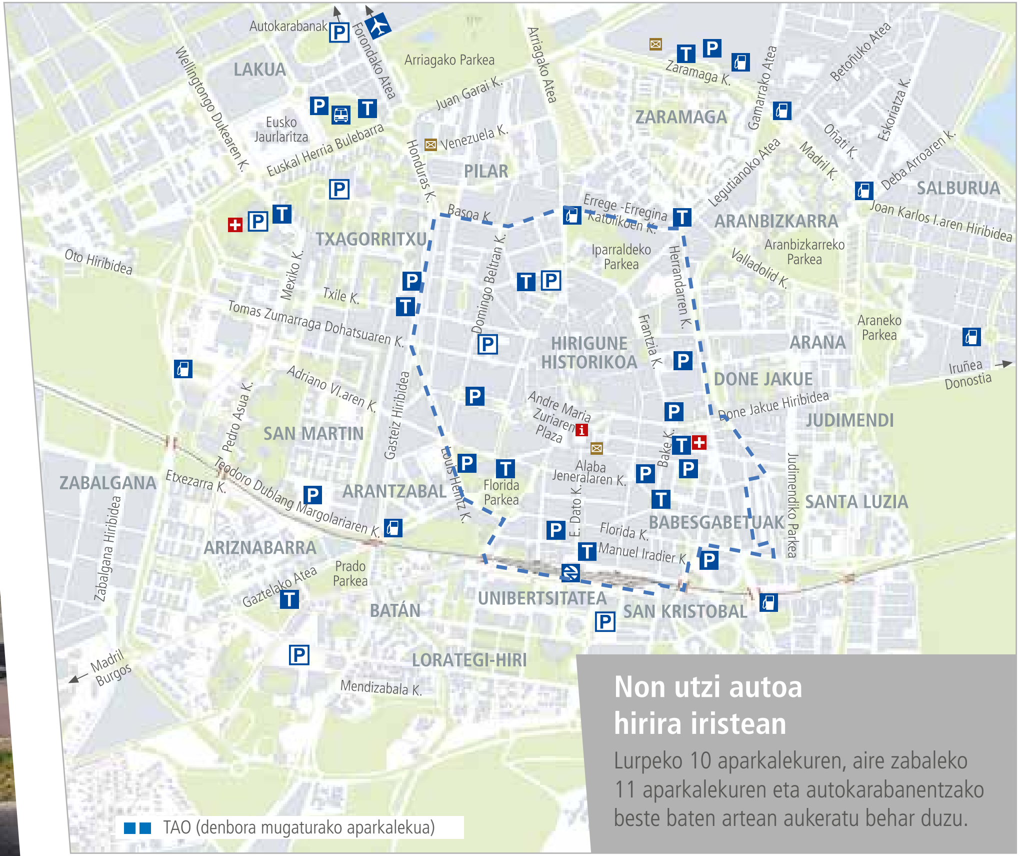

Non utzi autoa hirira iristean

Lurpeko 10 aparkalekuren, aire zabaleko 11 aparkalekuren eta autokarabanentzako beste baten artean aukeratu behar duzu.

AUTOZ

Kontuan izan erdigunean TAO gunea dagoela:

- Lehen 15 minutuetan TAO gunea doakoa da.
- Gehienez ordu eta erdiz aparkatu daiteke Parkimetroan tiketa igorri eta auto barruan utzi behar da.
- Ordainketa birtuala: Zure smartphonearekin ordaindu dezakezu "telpark" aplikazioa erabiliz (https://www.telpark.com/).
- Aniztasun funtzionala duten pertsonek (dagokien identifikazio-txartelarekin) doan aparkatu dezakete tiketik atera gabe.

4 aparkaleku mota daude TAO gunean:

- **Marra urdina:** gehienez 90 minutu (oso erdigunean dauden aparkalekuak).
- **Marra berdea:** gehienez 90 minutu (merkeagoak).
- **Marra berde argia:** egoiliarrak diren pertsonak bakarrik aparka dezakete.
- **Marra laranja:** errotazio handia. Gehienez 15 minutu.

Ordutegiak eta aplikazio egunak:

- **Astelehenetik ostiralea:** 10:00etatik 14:00etara eta 16:00etatik 20:00etara.
- **Larunbatean:** 10:00etatik 14:00etara. Igande eta jaiegunetan ez du funtzionatzen. Abuztuaren 5etik 31ra biak barne.

Adi: Erdi Aroko hirigune osoan egoiliarrek baino ezin dute aparkatu, aparkalekuak ezein kolorez margotuta ez egon arren.

TAXIA

Taxi zerbitzua 24 orduz dago irekita.

Flotaren %10a aniztasun funtzionala duten pertsonentzat egokituta dago.

Taxi geltokiak daude erdigunean eta hiriko auzoetan (ikus mapa), baina normalena telefonoz deitzea da hirian dauden bi konpainiei deitzea:

- **Radio Taxi Gasteiz:** 945 273 500.
  SMS zerbitzua, entzumen-dibertsitatea duten pertsonentzat: 660 034 833.
- **Grupo Celedón:** 945 272 000.

BIZIKLETAZ

Gasteiz so laua denez, hirigune Historikoa izan ezik, mendixka batean dago eta, hiria eta inguruko Eraztun Berdea ezagutzeko modu onena bizikletaz egitea da. 160 km baino gehiago daude bide-gorrian ibiltzeko. Turismo Bulegoan lor dezakezu bizikletan ibiltzeko ibilbideei eta bizikletak **alokatzeko tokiei buruzko informazio gehiago.**

Tranbia-lineak

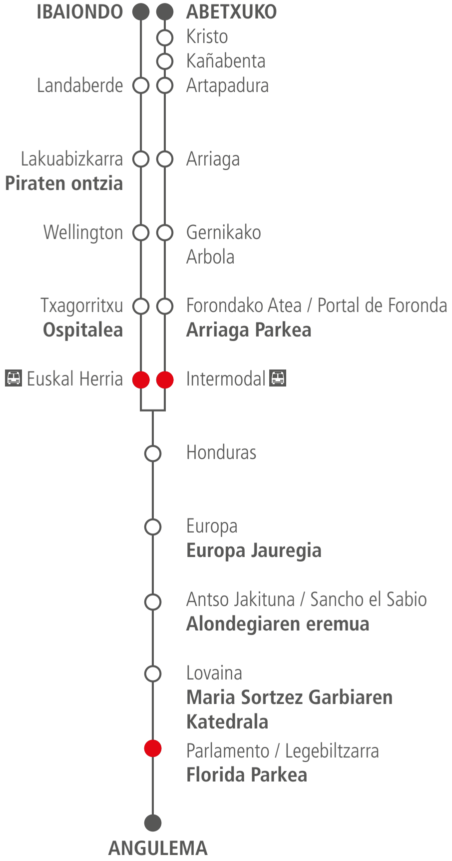

TRANBIAZ

- Sareak **bi linea** ditu gaur egun: Ibaiondo-Angulema eta Abetxuko-Angulema, zeinek bost geraleku partekatzen dituzten hiriaren erdialdean (Angulema-Honduras tartean).
- Tranbian igo baino lehenago geltokietan dauden makinetan erosi behar dira tiketak. 5 urtetik beherako pertsonek doan bidaiatuko dute.
- Geltokiak eta tranbiaren unitateak aniztasun fisikoa duten pertsonentzat prestatuta daude.
- Tranbian bizikleta eraman daiteke. Baita etxe-abere bat ere, lotuta badago eta arriskutsua edo gogaikarria ez bada.
- Informazio gehiago: **www.euskotren.eus/tranvia**

	Ordutegiak - Maiztasunak		
IRTEERAK	BIDAIAK	LEHEN TRANBIA	AZKEN TRANBIA
Abetxuko*	15 minuturo, egunaren zatirik handienean	6:04 h.	22:34 h.
Ibaiondo*	15 minuturo, egunaren zatirik handienean	6:00 h.	22:45 h.
Angulema*	7,5 minuturo, egunaren zatirik handienean, Abetxuko eta Ibaiondorako jomugak txandakatuz	Abetxukora: 6:23 h. Ibaiondora: 6:31 h.	Abetxukora: 22:51 h. Ibaiondora: 23:11 h.
LARUNBAT ETA JAIEGUNETAN	Zerbitzua 30 minutu beranduago hasten da Ibaiondo eta Anguleman eta 45 minutu beranduago Abetxukon.		

* Angulema-Honduras tartean, biadiak 7,5 minuturo izaten dira, norabide bietan.

AUTOBUSA

- Herriko autobus-sareak honako zerbitzu hauek eskaintzen dizkizu:

Eguneko zerbitzua

10 autobus linea daude, 10 minutuko maiztasunarekin 6:00etatik 23:00etara hiriko edozein puntutara heltzeko.

Gaueko zerbitzua (Gautxori)

5 autobus linea gauean, ostiraletan, larunbatetan eta jaiegunetako bezperetan. 00:00etatik 7:00etara, 30 minutuko maiztasunarekin.

Linea bereziak

Buesa Arena linea. Zerbitzu berezia Buesa Arena Pabilioira Baskoniako partidatarako (Saskibaloia ACB Liga).

Zerbitzu Berezia **Mendizorrotza futbol-zelaira**. Deportivo Alavés-en partidak (Futbola. Lehen maila)

Zerbitzu berezia **Foronda Aireportura**.

- Txartela autobusean bertan atera daiteke, esku-dirutan ordainduta edo Bat edo Mugi garraio-txartelak erabilita.
- Autobusen %100a irisgarriak dira mugikortasun, entzumen eta ikusmen zailtasuna dituzten pertsonen bidaia errazteko.
- Markesinatan linea bakoitzari buruzko informazioa duten mapak daude, baita QR kodea ere, helmugari, geltokiei eta itxaron beharreko denborari buruzko informazioa lortzeko.
- Informazio guztia: **www.vitoria-gasteiz.org/tuvisa**

Ezagutu Vitoria-Gasteiz

Zure kabuz

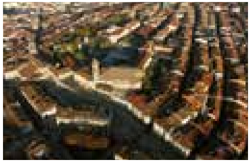

01. Almendrako ibilbidea

02. 4 dorreen ibilbidea

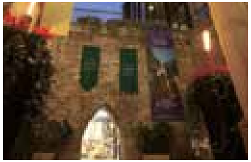

03. Jauregi errena-zentisten ibilbidea

04. Erdialdeko ibilbidea

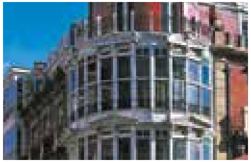

05. Ibilbide erromantikoa

06. Sendako ibilbidea

07. Donejakue Bidearen ibilbidea

08. Lorategien ibilbidea

09. XXI. mendeko VG ibilbidea

Jarraitu gidariari

01. Almendrako ibilbidea

Espainia Plaza eta Erdi Aroko hirigunea

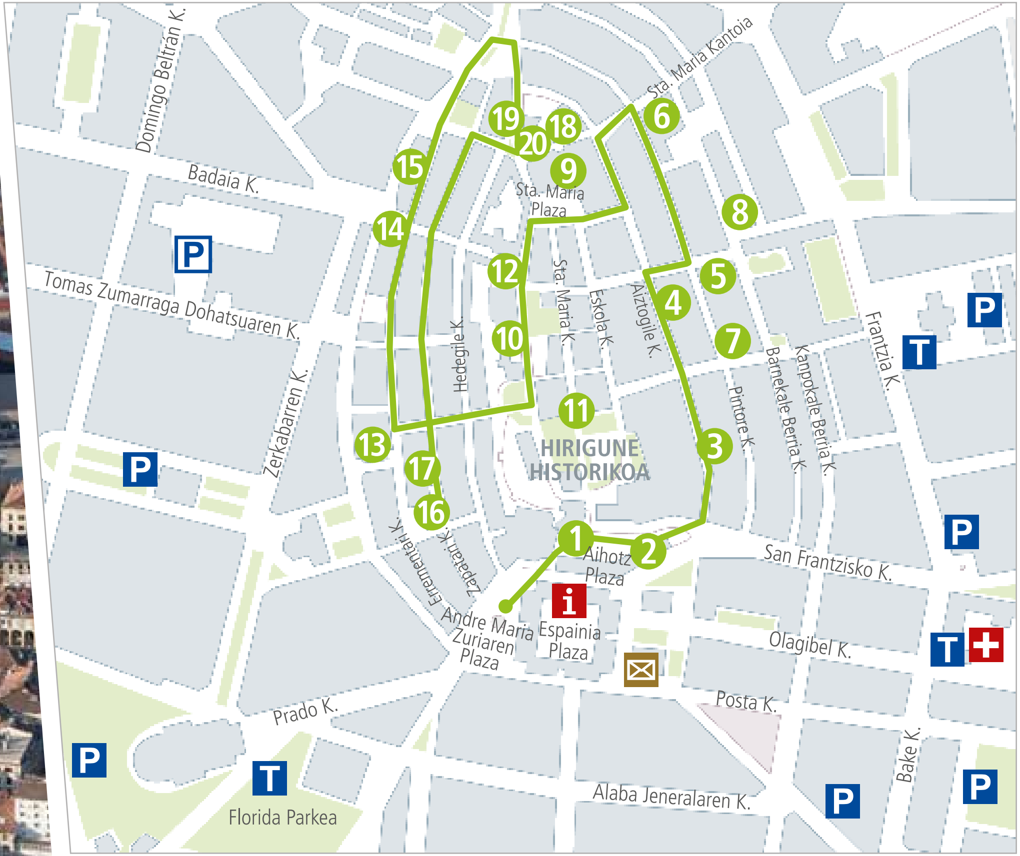

1 ABIAPUNTUA: **Andre Maria Zuriaren plaza**

Aihotz plaza

Hiriko antzinako ordezkariek aihotz baten gainean egiten zuten beren karguen zina, eta, hain zuzen ere, aihotz horri zor dio plazak izena. Bada, **San Migel** elizaren kanpoaldeko absidean ikus daiteke armaren erreplika (plaza ixten duen absidean). Begiratu iezaiozu gaur biltzarretarako egoitza den **Goiuri jauregi** ederrari (1542). Bertako balkoi-galeria eta iparraldeko fatxadan dagoen Salinatarren heraldika nabarmentzen dira.

2 Arkupeak

Sinbolo neoklasiko hau Justo Antonio Olagibelen lana izan zen, eta Erdi Aroko hiriaren eta zabalgune garaikidearen arteko malda saihesteko eraiki zen. Bi tarte dauzkate: Hegaleko arkupeak eta Judizioko arkupeak.

Aihotz plaza

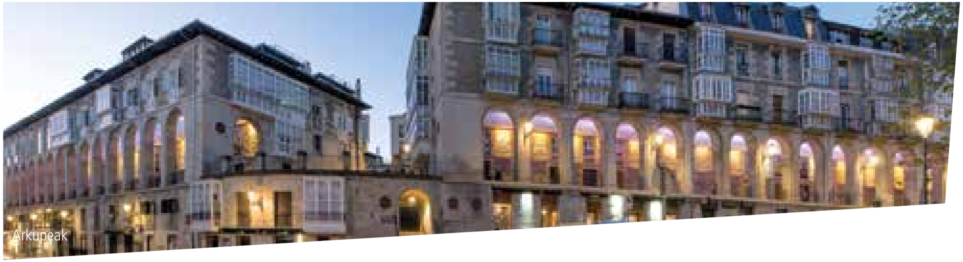
Arkupeak

3 Kordoi etxea

Sarrerako arkuan azaltzen den frantziskotarren kordoiagatik hartu zuen izen hori. XV. mende amaierako jauregi honek XIII. mendeko Erdi Aroko dorrea gordetzen du, izar-itzurako ganga ikusgarriarekin.

Kordoi etxea

4 Arrieta-Maeztutarren jauregia

Bendaña jauregia ere esaten zaio, eta XVI. mendearen hasieran eraiki zuten, Erdi Aroko dorre baten inguruan. Begiratu dorre zilindrikoari eta arku hirukoitzak dauzkan barrualdeko patioari. **Karten Fournier Museoa** dago bertan, **Bibat** museoaren barruan.

5 Santa Ana kantoia

«Zeru eta izarrez estalita» izeneko horma-irudia ikusi ahalko duzu hemen, hots, Santa Anak San Joakini eman zion musuaren interpretazio modernoa. "Hiri margotua" **muralen ibilbidearen** adibide bat da hori.

6 Gurutze Santuaren komentua

Sortu zenetik (1547) bizi dira bertan klausurako moja dominikanoak, eta Pasioaren monumentu-eszena aurki daiteke atarian.

01. Almendrako ibilbidea

7 Gobeo-Caicedotarren etxea

Herreraren Barrokoaren adibiderik argienetakoa da, eta, bertako fatxadan, bolekin apaindutako balkoiak, hegal-erlaitza eta Hurtado Mendozatarren armarri handia gailentzen dira.

8 Kristo Santuaren kapera

XIV. mendeko tailu gotiko zoragarria gordetzen du barruan, **San Ildefontsoren Kristoa**, zeinak debozio handia piztu baitzuen Santiago bidea egiten zutenen artean.

9 Santa Maria Katredala

Hiriko tenplu enblematiko hau XIII. mendekoa da, eta muinoaren tokirik garaienean dago; bada, hiriaren historia gordetzen du bere harrietan. Tenpluaren zaharberritze-prozesua jendeari irekita egon da, besteak beste Ken Follet edo Pablo Coelho idazleen inspirazioa izan den eraikinaren sekretuak ezagutzeko aukera emateko.

Bisita gidatua guztiz irisgarria eta oso gomendagarria da.

Informazio gehiagorako: 945 255 135.

10 Eskoriatza-Eskibel jauregia

1530aren eta 1541aren artean eraiki zuten, eta Gasteizko Errenazimenduko pieza giltzarria da.

11 Montehermoso jauregia

1520an eraiki zuten jauregi errenazentista hau, eta monarkiari ostatu emateko erabili zen, hiria bisitatzera etortzen zenean. Halaber, apezpiku-egoitza izan zen, eta, gaur egun, abangoardiei zuzenduriko kultura-zentroa da.

12 Harresia

XI. mendean eraiki zuen Nafarroako Antso IV.a erregeak, eta Gasteizko herrixka gotortu zuen. Antzinako harresiaren zati batean ibil zaitezke, eta horma-atalaren tarte bat nahiz dorreetako bat behatu.

Jaso ezazu bisita gidatuei buruzko informazioa Turismo Bulegoan.

13 San Pedro eliza

XIV. mendean hasi ziren eraikitzen, XIII. mendeko parrokia baten gainean, harresiari atxikita. Euskadiko eskultura-multzoen artean, nabarmenenetako bat da eliza honen antzinako aurrealdea (Errementari kalea).

14 Iruñatarren dorretxea

Otxanda Andrearen dorre gisa da ezagunagoa, eta XV. mendearen hasierako etxe gotorra zen. XVI. mendean berreraiki zuten, eta dorrea 1970ean gaineratu zioten. Gaur egun, Natura Zientzien Museoaren egoitza da.

Santa Maria Katedrala

Eskoriatza-Eskibel jauregia

San Pedro eliza

15 Alamedako Markesaren etxea

1731ren eta 1735aren artean eraiki zuten, eta estilo barrokoko jauretxea da. Begiratu iezaiezu arkitektura-motiboak imitatzen dituen dekorazio piktoriko bitxiari eta eraikinaren izkinako armarri handiari.

16 Alaba-Eskibel jauregia

XVI. mendekoa da, eta askotan birgaitu dute; hala ere, Alabatarren, Mendozatarren, Miñanotarren eta Eskibeldarren lau armarriak kontserbatzen ditu oraindik.

17 Farolen museoa

Museo berezi honetan gordetzen dira Andre Maria Zuriaren jaien harira duela 100 urtetik baino lehenagotik abuztuaren 4ko prozesioan eramaten diren beira polikromatuzko 271 pieza ederrak.

18 Buruileria plaza

Erdi Aroko nekropoli zaharra da, eta izen hori eman zioten, antzina oihalak eta zapiak saltzen baitzituzten bertan; izan ere, garai hartan, "buruileria" esaten zieten toki horiei.

19 Portaloia

XV. mendearen amaierako eraikin hau merkatarien ostatua izan zen, eta sekulako atea zeukan sarreran, gurdiak sartzeko. 1957an zaharberritu zuten, eta, gaur egun, jatetxea da.

20 Andatarren dorrea

XV. mendean altxatu zuten, eta Gasteizko eraikuntza zaharrenetako bat da. Hiriko babes-sistemaren zati izandako eraikin gotikoa da.

Farolea museoa

Andatarren dorrea

Buruileria plaza

02. 4 dorreren ibilbidea

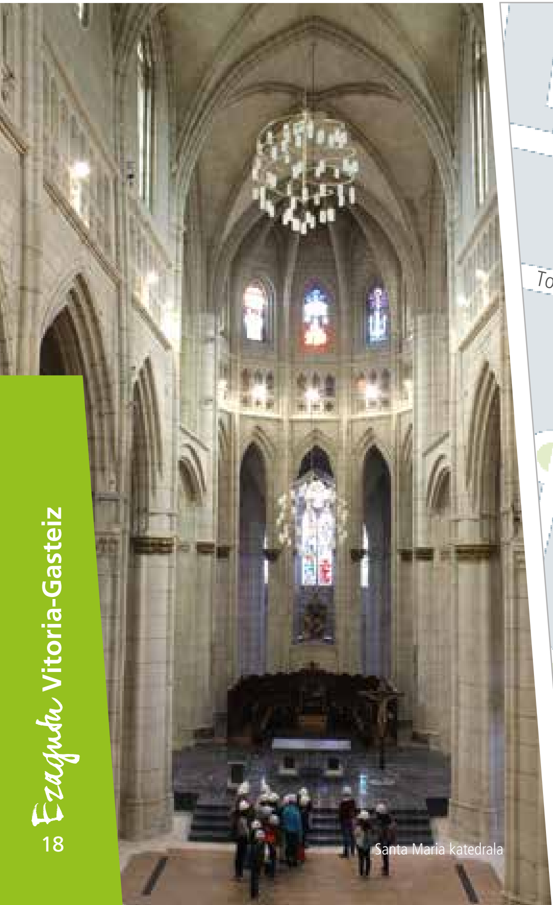

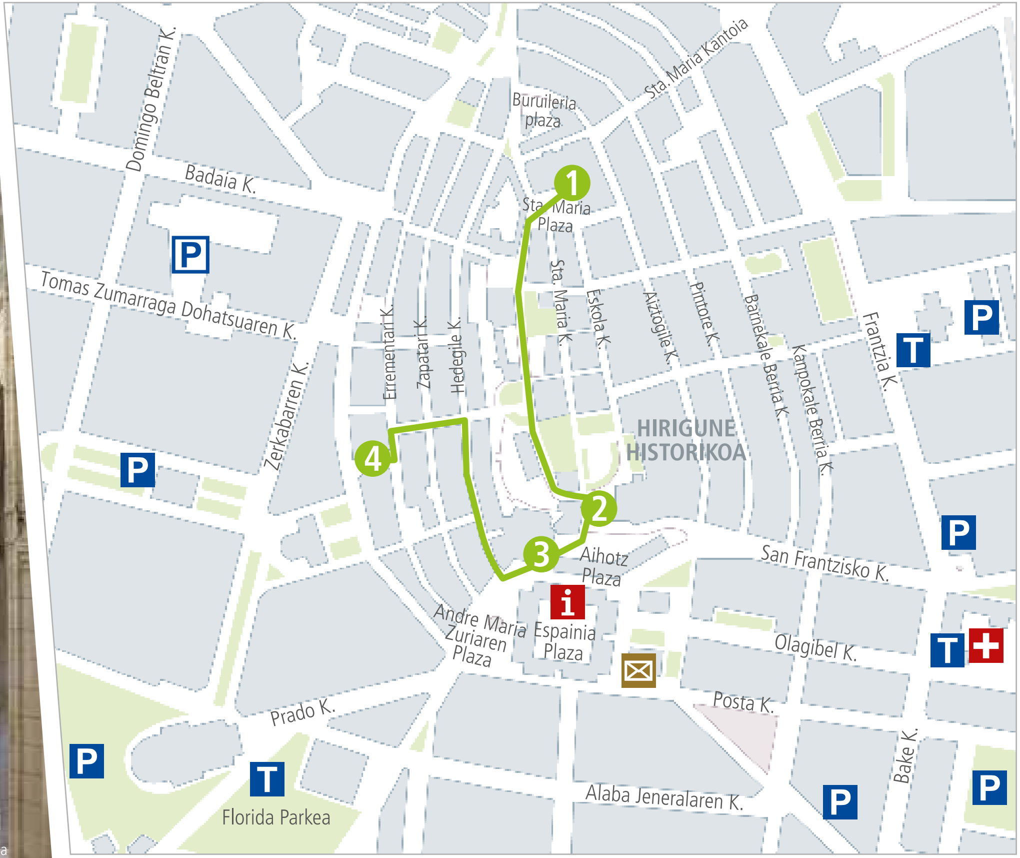

1 ABIAPUNTUA: **Santa Maria Plaza**

Santa Maria Katedrala

(Santa Maria plaza)

Gizadiaren ondare izendatutako katedral hau XIII. mendean eraiki zuten, Gasteizko herrixkako eliza primitiboaren hondarren gainean.

Hiriko defentsarako gotorlekua izan zen (murruek 20 metroko altuera dute), eta, historian zehar, esku-hartze ugari egin dira bertan. 2000tik 2016ra bitartean egindako zaharberritze-lanak jendeari irekita egon ziren, katedral zaharraren sekretuak agerian jartzen zituen bisita-programa batekin.

Informazio gehiago: **www.catedralvitoria.eus**

2

San Bizente Martiriaren eliza

(San Frantzisko aldapa)

Hiribilduaren hego-ekialdea babesten zuen gaztelu-gotorleku zaharraren zati bat hartzen du. Dorrera igo eta tenpluko nabeen gaineko zurezko bilbearen zati batean ibili behar duzu.

Kontsultatu **"In situ bisitak"** programa Turismo Bulegoan.

3

San Migel Goi Aingeruaren eliza

(Andre Maria Zuriaren plaza)

Hiriko elizarik zaharrena da (1181. urtean forua eman ziotenean aipatzen da, jada). Ezinbestekoa da Andre Maria Zuriaren, Vitoria-Gasteizko zaindariaren, kapera bisitatzea, eta bertan, XIX. mendearen erdialdeko tailu polikromatua ikustea.

4

San Pedro Apostoluaren eliza

(Errementari kalea)

Espainiako tenplu gotiko ederrenetariko bat da, eta monumentu historiko-artistiko nazional izendatu zuten. Hiriko behe-harresiari atxikita eraiki zen, eta, beraz, defentsa-lana ere egin zuen. Begiratu XIV. mendeko atari gotiko zaharrari, zeinera Errementari kaletik sar zaitezkeen.

San Bizente elizako dorrea

San Migel balkoi korritua eta San Bizenteko dorrea

03. *Jauregi errenazentisten* ibilbidea

Goiuri jauregia

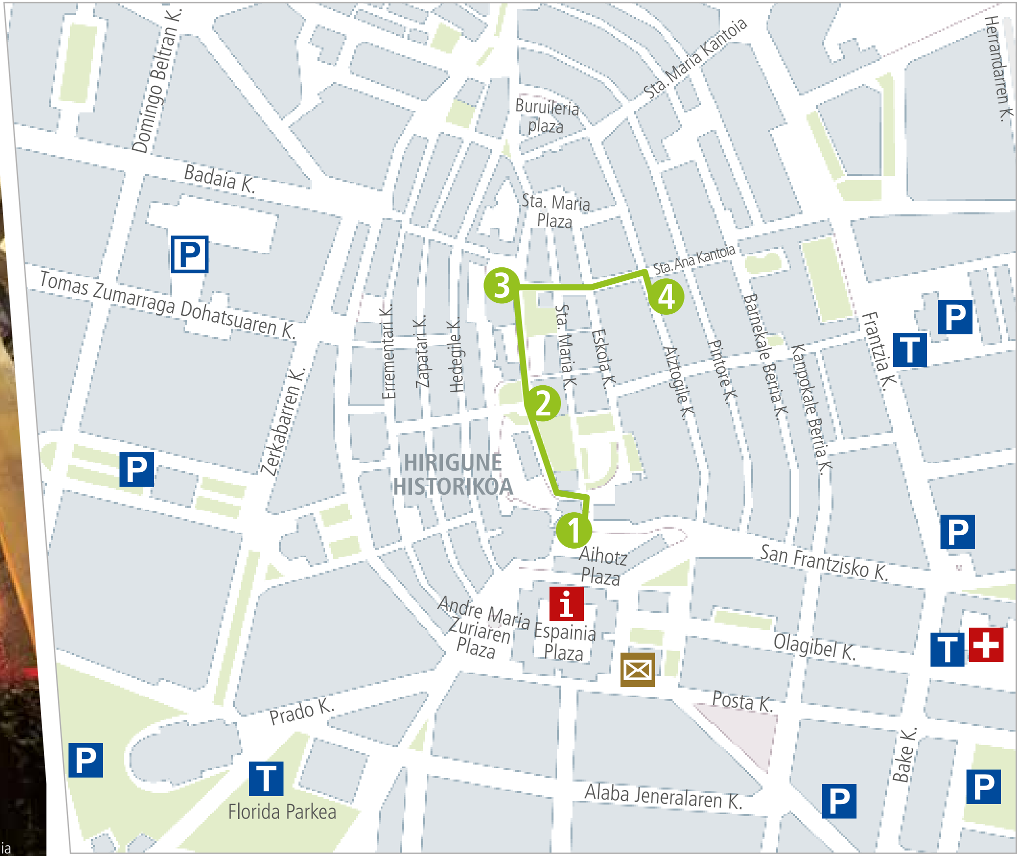

1 ABIAPUNTUA: **Aihotz plaza**

Goiuri jauregia

(Aihotz plaza)

Martin Salinas Karlos V.aren enbaxadoreak sustatu zuen eraikin errenazentista eder hau (1538), eta, gaur egun, biltzarrak egiteko egoitza da. Antzinako harresiaren zati bat gordetzen du egituran. Areto nagusia Bruselako eskolako tapiz flandestar batekin apainduta dago. XVI. mendekoa da, eta Troiako Eneasen ihesaldia kontatzen du. Kontsultatu bisita gidatuen programa webean eta Turismo Bulegoan.

2 Montehermoso jauregia

(Frai Zacarias Martinez kaleko 2. zenbakia)

Ortuño Ibañez Agirre Karlos V.a enperadorearen aholkulariak eraiki zuen 1520an, eta, hainbat mendez, gorteko kideentzako ostatua izan zen, hirian geldialdia egiten zutenenerako. XIX. mendean, Montehermosoko markesaren eta Jose Bonaparteren arteko amodio-kontuen agertokia izan zen.

Ondoren, apezpiku-egoitza izan zen, eta, gaur egun, abangoardiei zuzenduriko kultura-zentroa da. Eraikinari atxikita, antzinako urbiltegia dago, erakusketa-areto gisa erabiltzen den toki berezia.

Montehermoso jauregia

Bendaña jauregia

3 Eskoriatza-Eskibel jauregia

(Frai Zacaria Martinez kaleko 3, zenbakia)

Fernan Lopez Eskoriatza Karlos V.a enperadorearen gorteko medikuak agindu zuen jauregi errenazentista hau eraikitzea. Fatxada nagusiko atari platereskoa nabarmentzen da, eta, bertan, jabearen eta Victoria Anda Eskibel emaztearen bustoak ikus daitezke. Barrualdeko patio ezaguna «maitasunaren patio» gisa da ezaguna.

4 Bendaña jauregia

(Aiztogile kaleko 54. zenbakia)

1525eko jauretxea da, eta aurreko dorretxe baten gainean eraiki zuten. Bertan, dorre zilindrikoa eta barrualdeko patioko hiru solairuko arkuak nabarmentzen dira.

Gaur egun, **Bibat eraikinaren zati da; hots, Arkeologia eta Karten Founier Museoa**ren parte.

04. Erdialdeko ibilbidea

ARTIUM, Arte Garaikidearen Euskal Zentro-Museoa

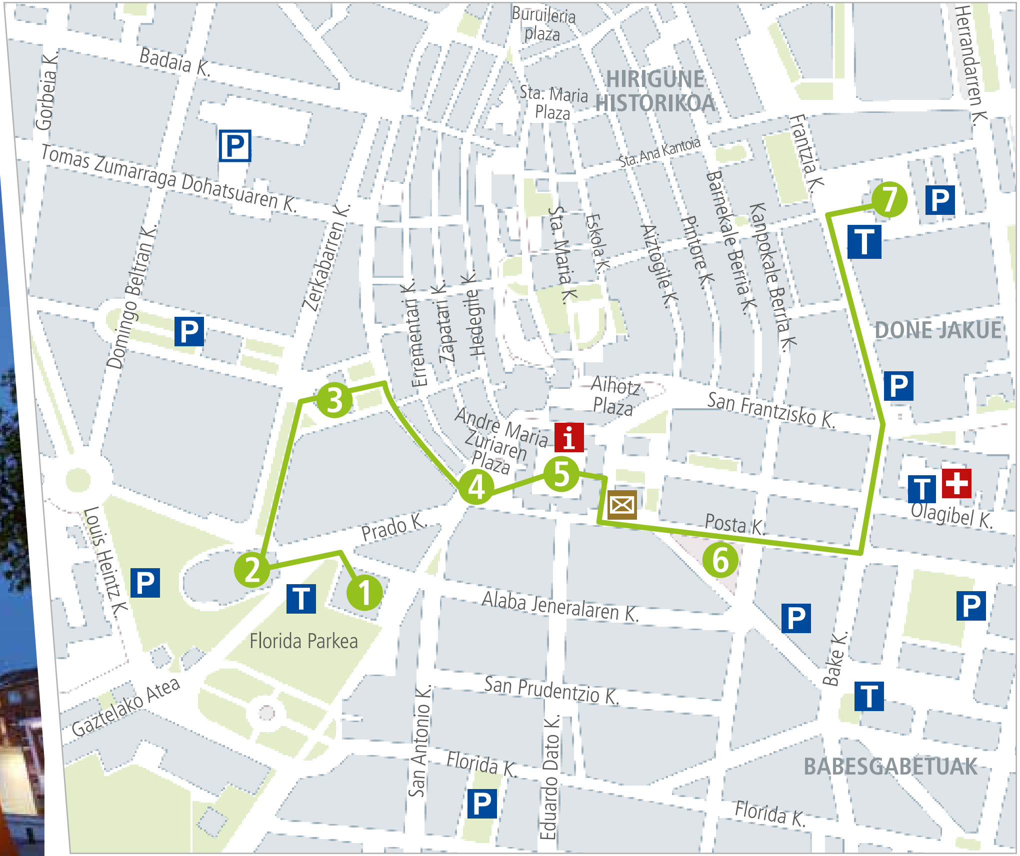

1 ABIAPUNTUA: **Eusko Legebiltzarra**

Eusko Legebiltzarra

Santa Klara komentua izandakoaren orubean dago, eta, 130 urtez, hiriko Erdi Mailako Irakaskuntza Institutua izan zen.

XIX. mendean eraiki zuten, komentu zaharraren materialak erabilita.

2 Maria Sortzez Garbiaren katedrala (Katedral berria)

Estilo neogotikoa du, eta eraikitzeko lehen proiektua 1907an egin zen. **Erlijio Artearen Museo Diozesiarra** dauka barruan.

Maria Sortzez Garbiaren katedrala

Espainia plaza

3 Probintzia jauregia

Arabako Foru Aldundiaren egoitza da. Hasiera batean, behe-solairua baino ez zeukan. 1858an, karlistaldiaren ondoren, goiko atala gaineratu zitzaion.

4 Andre Maria Zuriaren plaza

Erdi Aroko merkatuaren plaza izan zen, eta hiriko gune nagusia da. **Gasteizko guduaren monumentua** topa dezakegu bertan, zeinak 1813ko uztailaren 21ean Napoleonen tropak garaitu izan oroitzen duen. Halaber, Gasteizko landare-eskultura dago, "hiri berdearen" ikurra.

5 Espaina Plaza

Arkupedun plaza hau Justo Antonio Olagibel arkitekto gasteiztarraren zuzendaritzaren pean eraiki zen 1781aren eta 1790aren artean, harresietatik kanpo azokak eta jaialdiak egiteko esparrua falta baitzen. Hementxe daude udaletxea eta Turismo Bulegoa

6 Foru plaza

1982an inauguratu zuten, eta Peña Gantxegi arkitektoak Txillida eskultorearekin batera Foruei buruzko 1876ko Legearen mendeurrena oroitzeko xedez egindako proiektua da.

7 Artium Arte Garaikidearen Euskal Zentro-Museoa

Euskal Herriko eta Espainiako arteen bilduma handia dauka, 3.000 artelanetik gorakoa, baita erakusketa programa garrantzitsua eduki ere. baita erakusketa programa garrantzitsua ere.

05. Ibilbide erromantikoa

Pando Argüelles etxea

Arka plaza

Eduardo Dato kalea

1 ABIAPUNTUA: **Dato Kalea**

Eduardo Dato Kalea

Gasteizko zabalguneko kale garrantzitsuena eta hiriko merkataritza-arteria da. Fatxadetako beirazko miradoreek xarma berezia ematen diote. Behatu Gasteizko Bankua 1928an eraikia (1 zk.), Arrieta Etxeetan (2. zk) eta Caja Laboral Kutxako eraikinean 1870ekoa, Café Suizo kafetegia zena.

2 Arka plaza

Bankoa (Dorretxe zaharren antzerakoa) eta Santander Bankuko eraikinak nabarmentzen dira (ukitu erromantikoa duten Erdi Aroko elementuekin nahastuta) Ibiltaria brontzezko eskultura (Juanjo Eguizabalena) hiriko ikono bat da.

3 Pando-Argüelles etxea *(San Antonio kaleko, 41)*

Julian Apraiz arkitekto modernistaren lana da (1911), eta kupula urdin deigarriak egiten du berezi.

4 Musika Etxea *(San Antonio Kalea)*

Jatorrizko eraikinetik (1880) fatxada eta lehen hormartea mantentzen ditu.

5 Gobernu Zibila *(Olagibel kaleko 1-15)*

San Frantzisko komentua zegoen orubearen gainean eraiki zen 1930ean.

6 Foru plaza

1981ean eraiki zuten monumentu-multzo hau, foruen omenez. Peña Gantxegi arkitektoaren eta Txillida eskultorearen proiektua da. Herri-kirolen erakusketak eta kultura-jarduerak egiteko dago diseinatuta. Elkar topatzeko eta aisialdirako toki bihurtu da. Harresi antzerako batek inguratuta, Txillidaren Foruen eskultura dago.

7 Printzipal Antzokia *(San Prudentzio kaleko 29)*

1917an eraiki zen. Cesáreo Iradierrek diseinatu zuen, estilo italiarra du eta Madrilgo antzokitik hartu zuen inspirazioa.

8 Fournier etxea *(Manuel Iradier kaleko 46)*

Eraikin honetan (1866) kokatu zuen Heraclio Fournierrek bere lehen karta-fabrika. Goratutako bobeda handia eta Napoleon III.aren Pariseko estiloko txapitulak ditu.

9 Geltoki plazatxoa

Trena iristean hiriak eraldaketa ikaragarria jasan zuen XIX. mendean. Gaur egungo eraikina 1929koa da.

06. Sendako ibilbidea

Senda ibilbidea

Florida

Zuloaga etxea

1 ABIAPUNTUA: **Andre Maria Zuriaren plaza**

Andre Maria Zuriaren plaza

Erdi Aroko merkatuaren plaza izan zen, eta hiriko gune nagusia da gaur. Gasteizko Guduaren monumentuak 1813an Napoleonen tropak garaitu izana oroitzen du. Halaber, hiriaren izena jasotzen duen landare-eskultura topa dezakegu hemen, Gasteizen jarrera berde eta jasangarriaren ikurra hori.

Abuztuaren 4 guztietan milaka pertsona biltzen dira Zeledonen jaitsiera ikusteko. Zeledon Andre Maria Zuriaren omenez egiten diren jaiei hasiera ematen dien pertsonaia da.

2 Florida

XIX. mendeko bidaiaren eta espedizio handien interesak, Floridakoa lorategi botaniko bihurtzera bultzatu zuen hiria. Helburu honekin, Gazteizko agintariek gaur egun parkean dauden zuhaitz exotiko gehienak erosi zituzten 1855. urtean Parisko Erakusketa Unibertsalean.

3 Zulueta jauregia *(Senda ibilbideko 2. zenbakian)*

Jauregi hau Senda ibilbidean aurkitzen da, ehun urte baino gehiagoko platanondoz eta XIX. mende amaierako etxez inguratutako ibilbide ederra, hain zuzen. 1902an eraiki zuen hotel-etxe funtzioarekin Kuban aberastutako Alfredo de Zulueta lur-jabeak. Lorategia publikoarentzat irekita dago.

4 Zuloaga etxea *(Senda ibilbideko 15. zenbakian)*

1901ean Julio Saracibar arkitektoak eraikitako eraikin ederra. Errotonda errematatzen duen linterna ez zegoen jatorrizko proiektuan.

5 Buruko minen etxea

(Frai Francisco Vitoria ibilbideko 2. zenbakian)

Izen hori dauka fatxada nagusia apaintzen duten atlanteen jarreragatik. 1901ean eraikita Julio Saracíbararkitektoaren lana da baita ere.

06. Sendako ibilbidea

6 Arma Museoa *(Frai Francisco Vitoria ibilbideko 3)*

Hiriko ale altuko indusketetan aurkitutako Erdi Aroko armak behatu daitezke. Ikusi baita ere XVI. mendeko armadura bilduman dauden arma afrikar eta japoniarrak ere. Gasteizko guduari (1813) eskainitako espazio interesgarri bat du. Gudu horretan egin zuen Porrot Napoleonen armadak.

7 Sofía etxea *(Frai Francisco Vitoria ibilbideko 6)*

Xehetasun morisko eta indiarrak dituen jauregi ederra da, Julio Saracíbar arkitektoak eraikia 1902an.

8 Ajuria Enea jauregia

(Frai Francisco Vitoria ibilbideko 5)

Gaur egun Lehendakariaren etxebizitza da, estilo erregionalista duen eraikina da, 1920an eraikia.

9 Arte Ederren museoa

(Frai Francisco Vitoria ibilbideko 8)

Agustin-Zulueta jauregia 1902an eraiki zen etxebizitza partikular gisa. Gaur egun 1850-1950 tarteko euskal arteari eskainitako museoa da. Gainera XVIII. eta XIX. mendeetako Espainiako arte bilduma bikaina du.

10 San Prudentzio

Arabako patroiaren eskultura Armentiako sarrerako arku baten azpian kokatzen da, bertan jaio baitzen santua.

11 Armentiako San Prudentzioren basilika

Euskadiko tenplu erromaniko enblematikoenetakoa da (XII. mendea). Apirilak 28, San Prudentzio egunean, erromeria herrikoi garrantzitsua ospatzen da.

Amagintza museoa

Ajuria Enea jaureguia

Arte Ederren museoa

07. Donejakue Bidearen ibilbidea

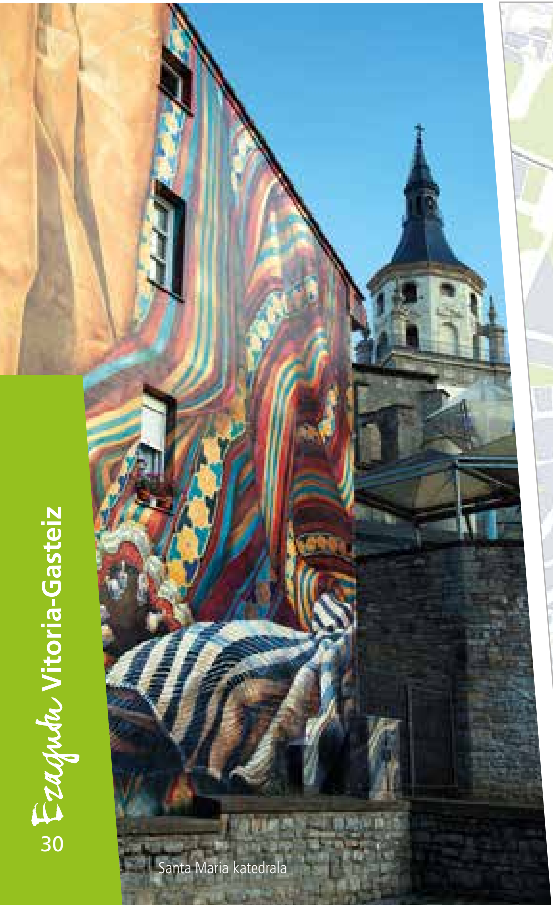

Santa Maria katedrala

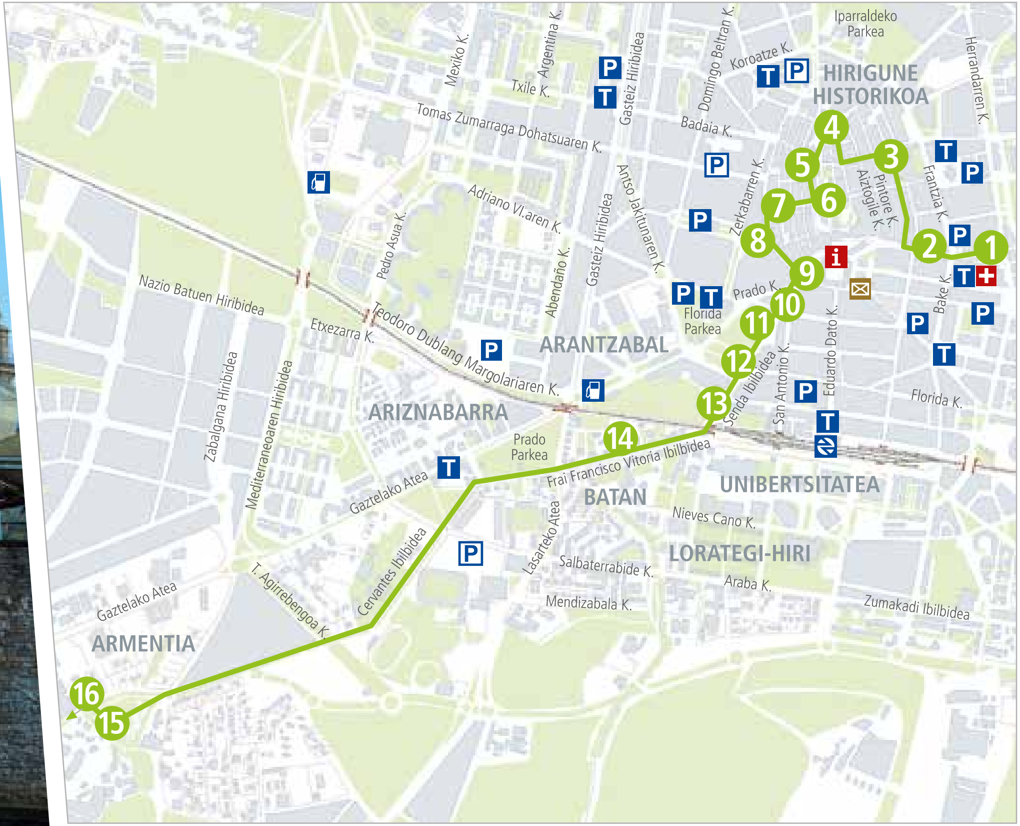

Ezagutu Vitoria-Gasteiz

1 ABIAPUNTUA: **Santiago kalea**

Santiago kalea

Kaleak 1420an santuaren izenpean eraikitako Erdi Aroko ospitaleari zor dio izena. Gaur egungo ospitaleak ere Santiago izena dauka, eta 1820an inauguratu zuten.

2 Errege Atea eta Barnekale berria

(judutegi zaharra)

Kale honen izenak, Carlos V.a emperadoreak 1524. urtean hirira egindako bisitarekin du zerikusia.

3 San Ildefonso Kristoa

Barnekale Berria amaieran dagoen kapera txiki batean aurkitzen da erromesek debozio handiz miresten zuten XIV. mendeko tailu gotiko bikain hau.

4 Santa Maria Katedrala

XIII. mendean eraikitzen hasi zen tenplu honetako bisita gidatua derrigorrezkoa da hiriko historia ulertzeko eta Santiago apostoluarekin lotutako zenbait xehetasun daudelako bertan.

Katedralaren alboan Andre Maria Parrokia dago, Santiagoren antzinako kapera zen eta santuaren zenbait irudikapen daude bertan.

5 Eskoriatza-Eskibel jauregia

Estilo platereskoko jauregi errenazentista honetan patio ederra nabarmentzen da (ez du bisitarik onartzen). 1530 eta 1541 artean eraiki zen, Carlos V. a emperadorearen medikua izan zen Ferrán Lopez de Eskoriazak aginduta.

6 Montehermoso jauregia *(kultura-zentroa)*

XVI. mendeko jauregi errenazentista hau (1520) errege-erreginen eta haien ahaideen ohiko ostatua izan zen hiria bisitatzera etortzen zirenean. XIX. mendean, Montehermosoko markesaren eta Jose Bonaparteren arteko amodio-kontuen agertokia izan zen.

Gaur egun, Montehermoso Kulturunea da, eta arte nahiz pentsamendu garaikidea erakusteko eta hedatzeko gunea da. Lurpean, hiriko ur-biltegi zaharrarekin (1885) lotuta dago, zeina erakusketa-gune berezia den gaur egun.

Eskoriatza-Eskibel jauregia

Burulleria plaza

07. Donejakue Bidearen ibilbidea

7 San Pedro elizako ataria

Monumentu historiko-artistiko Nazionala den XIV. mendeko tenplu honetan harriz landutako tailu baliagarriak daude Atari Zaharrean, horien artean Santiago erromesaren irudikapen eder bat.

8 Probintzia jauregia

Arabako Foru Aldundiaren egoitzak estilo neoklasikoa du, eta Martin Saracibarren lana da (1833). Plazan, foruen defendatzaile izandako Mateo Morazaren estatua dago.

9 Andre Maria Zuriaren plaza

Harresitik kanpo, Vitoria-Gasteizera eta merkatuko plazara sartzeko sarrera nagusia izan zen. Erdigunean Gabriel Borrás-en Gasteizko Gudua monumentua (1917) kokatzen da.

10 Loma Jeneralaren plaza - San Antonio komentua

1622. urteko eraikin hau, apaindurez gabetutako Barrokoaren adibide baliotsua da.

11 Eusko Legebiltzarra

Pantaleon Iradierrek eraiki zuen 1853an, Erdi Mailako Irakaskuntza Institutua izan zedin, oso garrantzitsua baitzen hiriko giro intelektualean. 1982tik, Eusko Legebiltzarra dago bertan.

12 Florida Parkea

Lorategi erromantiko ederra Pariseko lorategien moduko diseinuarekin (1820) eta 1856an handitua, mundu osoko zuhaitzen espezie askorekin.

13 Senda ibilbidea

Ehun urtetik gorako platanondo altuen eta XIX. mendearen amaierako jauregien arteko ibilbide ederra da; besteak beste, Zuluetatarren jauregia eta jendeari irekitako lorategia daude bertan.

14 Frai Francisco Vitoria ibilbidea

Frai Fransciscoren (Gasteizen jaio zen, 1486.urtean) omenezko eskultura hartzen duen glorieta batek indigaztainondo zoragarriez inguratutako ibilbidea mozten du. Frai Francisco legelari bikaina eta Nazioarteko Zuzenbidearen sustatzailea izan zen.

15 Armentiako Basilika

Ibilbidearen amaieran, San Prudentzioren basilika erromanikora iritsiko gara, Armentian. XII. mendean eraiki zuten, eta XVIII. mendean

Santa Maria katedraleko giltzarria

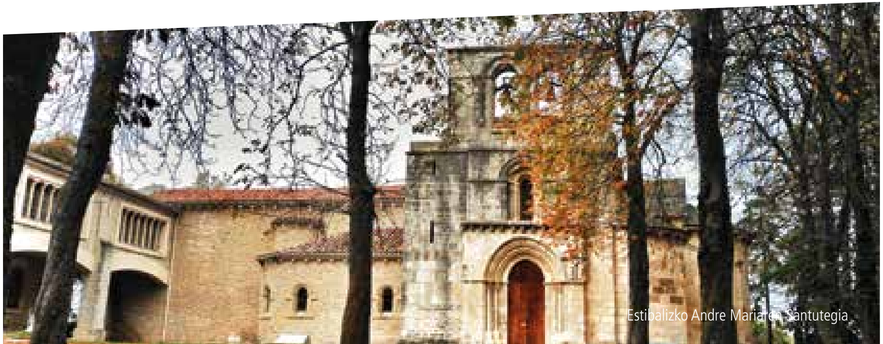

Estibalizko Andre Mariaren Santutegia

birgaitu. Erdi Aroan, Arabako zentro espirituala izan zen. Herri berean, San Prudentzio Arabaren zaindaria jaio zen (VI. mendean), eta haren omenezkoa da basilika.

16 Erromesaren ibilbidea

Duela gutxi inauguratu zen, Donejakue bidea egiten duten erromesei agur esateko. Harantzago Gometxa, Subilla Gasteiz, Argantzun,... daude Frantsezbidearekin elkartu arte.

Donejakue Bideari buruzko informazio gehiago:

Arabako Donejakue Bidearen Lagunen Elkartea

Zapatari kalea, 85. Telefonoa **945 144 794**.

Irekita: Asteartea eta osteguna 18:30etik 20:30era.

Arte Erromanikoa Interpretatzeko Zentroa Araban

Euskadiko erromanikoko bitxia den Estibalizko Andre Mariaren Santutegiaren alboan, Vitoria-Gasteiztik 10 kilometro eskasetara. Aretoetan Erdi Aroko estilo artistiko honen ezaugarriak eta Arabako Lurralde Historikoan duen presentzia miretsi daiteke.

Sarrera doan. Irekita: Igandeak 11:00etatik 13:30era.

Beste bisitetarako, kontsultatu:

contacto@alavamedieval.com

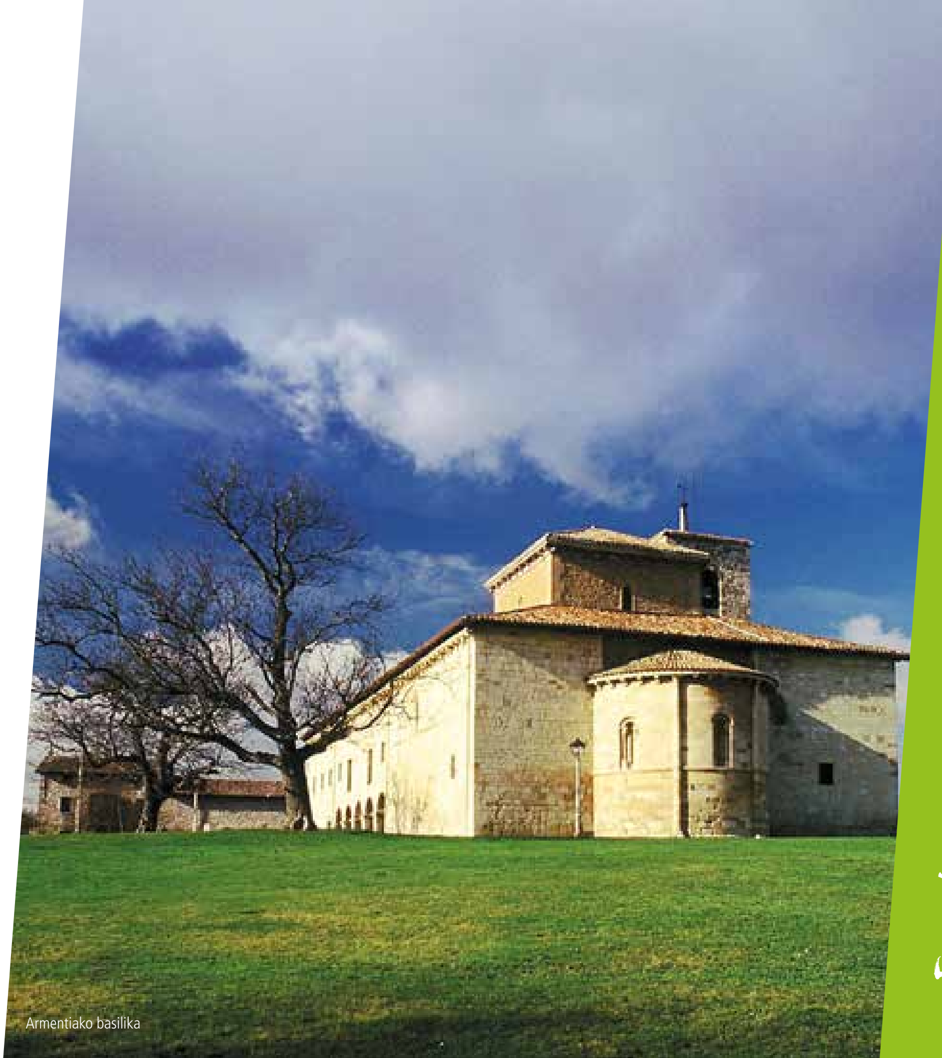
Armentiako basilika

08. Lorategien ibilbidea

1 ABIAPUNTUA: **Florida**

Florida parkea

Parke erromantiko nagusia, XIX. mende amaierako lorategi frantsesen estilora diseinatu zen. Hiriko lorategi enblematikoena da, non ehun urtetik gora dituzten 95 zuhaitz espezie desberdin dauden. Iratze hostoa duen Pago ikusgarriaren aurrean gelditu zaitezke (parkeko bitxietako bat), Idi-bihotz Arbola ikusgarria (40 metro baino gehiagoko altuerarekin) edo Intxaurrondo beltzaren alboan. 140 urterekin Vitoria-Gasteizko zuhaitz zaharrenetakoa da.

Maria Sortzez Garbiaren katedrala

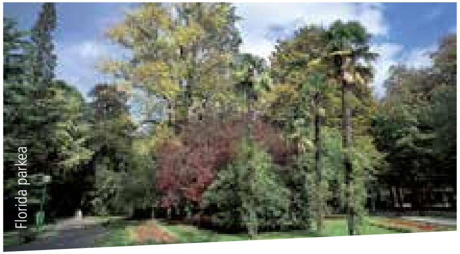
Florida parkea

2 Maria Sortzez Garbiaren katedrala

Florida parkearen alboan, Katedral Berriko girolaren zati bat inguratzen du. Bertan eskultura bitxiak daude, errinozeronte erraldoi bat eta krokodilo handi bat Koko Rico eskultore gasteiztarraren lanak.

3 Zulueta Jauregiko lorategiak

Sendako ibilbideko ehun urteko platanondo erraldoietan zehar goazela 1903an Fausto Iñiguez de Betolatza arkitektoak eraikitako jauregi honetako lorategiekin egingo dugu topo. Kontsultatu bisitatzeko ordutegia Turismo Bulegoan.

4 Augusti Jauregiko lorategiak

Etxea eta 1.200 m^2 baino gehiagoko lorategi ikusgarria Ricardo de Augustik sustatu zituen 1912 eta 1916artean, Javier de Luque eta

Jardín Vertical

Julián de Apraiz arkitektoen zuzendaritzapean. Orain Arte Ederren museoko egoitza da.

5 Prado parkea

Antzinako larrea etxeko-animalien bazkarako (XII. mendea), ordutik naturaz gozatzeko espazio bilakatu da eta gaur egun, jendeak korrika egiten joateko erabiltzen du.

6 Europa Biltzar Jauregiko lorategi bertikala

Erreferentziazko eraikina jasangarritasunari dagokionez, Passivhaus XXL ziurtagiria lortu zuen Espainiako lehen kongresu-zentroa izan zen egin zioten berrikuntza eko-arkitektonikoa eta gero.Jauregi honetan arreta gehien ematen duena fatxada osoa estaltzen duen lorategi bertikal ikusgarria da zalantzarik gabe. Lorategia landatzeko Arabako eta Euskadiko landaren barietate anitzetako 33.000 landare baino gehiago erabili ziren.

09. XXI. mendeko VG ibilbidea

Zabalgana

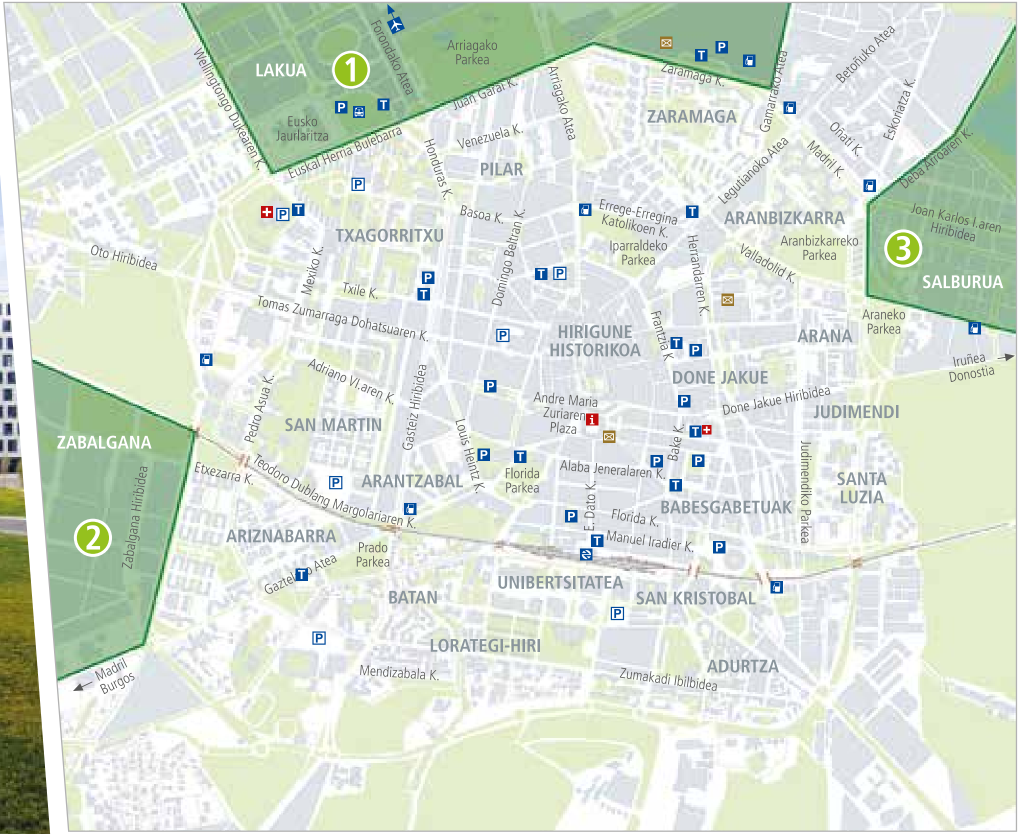

1 Lakua

Hiriaren iparraldean kokatuta, Vitoria-Gasteizko hiri-espazio handienetakoa da. Tranbiaren 2 lineek konektatzen duten hirigunearekin eta izaera propioa duten bi auzotan banatzen da: Lakua-Arriaga eta Lakua-Sansomendi.

Hemen aurkitzen dira Eusko Jaurlaritzaren egoitza, Arriagako Parke handia, autobus geltoki berria eta ekipamendu handiak: 2 gizarte-etxe, kirol-instalazioak, Parkour gune bat, haurrentzako joko eremu handia (itsasontzi pirata batekin). Baita autokarabanak kokatzeko lekua ere.

2 Zabalgana

Vitoria-Gasteizko azken mendean eman den hiri-garapeneko beste auzo garrantzitsuetako bat. Hiribide handiak, egurrezko pasabideak Ali erreka lehorraren ibilguaren gainean eta interes arkitektonikoa duten eraikin berriek definitzen dute auzo hau. Izen bera duen Parkeak, hots Zabalgana, Eraztun Berdea osatzen duten 6 espazioetako bat da. Bertan baso natural bat aurkituko duzu erkametzekin, belardiekin, aintzira txikiekin eta ikuspegi ederrak dituzten muinoekin.

3 Salburua

Hiriaren azken hedapen nukleo handia Salburuako Hezegunearen parke ondoan kokatzen da. Uretako hegaztiak, anfibioak eta landare espezie anitzak dituen ekosistema duen espazio naturala. Eraztun Berdea osatzen duten 6 parkeetatik ezagunena da. Bertan aurkitzen da parkeko interpretazio zentroa, Ataria, non urtean zehar jarduera ugari gauzatzen diren. Oso gertu Baskoniaren egoitza den Buesa Arena Saskibaloi Pabilioia aurkitzen da.

Zumaia plaza

Zabalganako

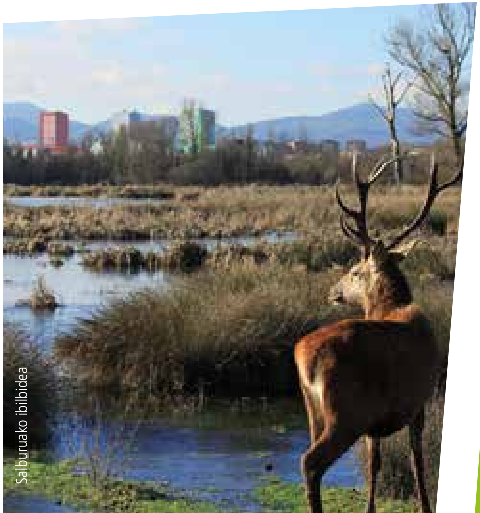
Salburuako ibilbidea

Jarraitu gidariari

Turismo Bulegoak urte osoan zehar antolatzen ditu hiria ezagutzeko eta bizitzeko ibilbide eta bisita gidatu desberdinak. Eta turismo-enpresek eta erakundeek antolatzen dituzten bisitei eta jarduerei buruzko informazio guztia lor dezakezu bertan. Gainera Vitoria-Gasteizen kulturarekin, kirolarekin eta aisiarekin lotutako ekintzei buruzko informazioa ere emango dizu.

TURISMO-BULEGOAK ANTOLATUTAKO BISITA GIDATUAK

Bisitak Erdi Aroko hirigunera

Penintsulako iparralde osoan ondoen kontserbatzen diren **Erdi Aroko hirigune ederretakoa** du Vitoria-Gasteizek. Historiatik ibilbide batera gonbidatzen zaitugu Erdi Aroko hiriguneko eta harresiko puntu enblematikoenetatik. Familiarekin bazatoz, **haurrentzako bisitak** programatzen dira Erdigune historikoko txoko berezienez gozatzeko.

3D bisitak, bidaia bat historian zehar

Ibilbide gidatuak hirigune historikotik, e**rrealitate birtualeko** betaurreko batzuei esker Erdi Aroan hiria nolakoa zen ezagutzeko.

In situ bisitak

Aste santutan, udan, Gabonetan eta zubietan bisita gidatuak antolatzen dira hiriko **eraikin berezienetako batzuetara**. Aprobetxatu aukera San Bizente Elizako dorrea edo Villasuso jauregia ezagutzeko.

Kañoetarako bisitak

Erdi Aroko jatorria duten hiriko espazioak. Haien funtzioa etxebizitzetako ur zikinen hustubide izatea zen, gaur egun erdigune historikoko etxadien barnealdean kokatzen diren espazio publikoak dira.

Santa María Katedrala

Erdi Aroko harresia

Atariara bisitak

Horrela du izena Salburuako Hezegunearen Interpretazio Zentroak, hiria inguratzen duen Eraztun Berdearen ikurra. Ezagutu ezazu bisita honetan. Gainera hezegunetik ibilaldi bat egiteko aukera izango duzu hegaztien behatokietako bateraino parkeko bioaniztasuna behatu ahal izateko.

Bisitaldi literarioak

Ezagutu Vitoria-Gasteiz protagonista den eleberri eta best-seller-ak hala nola Eva García Sáenz de Urturiren "**Hiri zuriaren isiltasuna**" y "**Uraren Errituak**".

Bisita inklusiboak

Turismo bulegoak urtean zehar bisita gidatu irisgarri eta inklusiboak antolatzen ditu.

BESTELAKO BISITA GIDATUAK

Santa Maria katedralerako eta harresirako bisitak

Paseatu historian zehar "irekita lanak direla eta" katedral batean. Katedralaren sekretuek mundu guztiko historialari eta idazleen inspirazio izan dira, hala nola Ken Follet, Paulo Coelho edo Arturo Pérez Reverte. Erdi Aroko harresitik ibilaldia barne.

Vitoria-Gasteiz beste ikuspuntu batzuetatik

Hiriko enpresekgai desberdinei buruz antolatzen dituzten ibilbideei, bisitei eta jarduerei esker: historia (kondairako pertsonaiak, ibilbide historikoak), gastronomia (pintxo-ibilbidea, merkatuak, produktu-dastaketak), jasangarritasuna eta natura (ibilbideak bizikletan, Eraztun berdetik, korrika).

Informazioa:

Turismo Bulegoa
Espainia plaza, 1
Tel. 945 161 598
turismo@vitoria-gasteiz.org
Eta www.vitoria-gasteiz.org/turismo webgunean

Bisitak

Familiarekin etorri zara?

Igo trenera

"Gasteiztxo" izeneko gure tren turistikoak hiriko toki xarmangarri guztiak erakusten dizkizu, 45 minutuko ibilbidean (udako denboraldia).

Museoan jolasean

Hiriko ia museo guztiek, bere instalazioak modu dibertigarri eta ezberdinean ezagutzeko jarduerak eskaintzen dituzte. **Eskatu informazioa Turismo bulegoan Familiako Bisitetarako Artium eta Karten Fournier museoak bisitatzeko.**

Ezagutu antzokia

Principal Antzokia eta gizarte etxeetako antzoki sareak funtzio bereziak eta kontzertu didaktikoak antolatzen dituzten gaztetxoenentzat urte osoan zehar (baita jaioberrientzat ere).

Uretara!

Udan, **Gamarrako kirol-guneak** kanpoko igerilekuetako eta jolasteko gune desberdinak irekitzen ditu.

Eta hiritik oso gertu, ezin duzu galdu Ullibarri-Gamboa eta Urrunaga urtegietako inguruneak. Bertan **Landa eta Garaioko parkeak** aurkitzen dira. Bainatzeko girotuta, eta era guztietako zerbitzuekin (piknik gunea, komunak, dutxak, haurrentzako jolas-gunea eta piraguen alokairua).

"Bide Berdetik" Ullibarriko urtegiari bira eman diezaiokezu erraz oinez edo bizikletaz. Baita gurutzatu ere, egurrezko kaitik. **Mendixurreko Parke Ornitologikoan eta Behatokian** uretako hegazti ugari beha ditzakezu.

Udan, garraio zerbitzu erregularra dago Vitoria-Gasteiztik Garaioraino. Informazio Zentroan naturarekin lotutako aktibitateak antolatzen dira.

Ataria

Salburuako Hezeguneko Interpretazio Zentroa da, hiria inguratzen duen Eraztun Berdean. Parkeko faunari eta florari buruzko erakusketa ikus daiteke, eta, naturarekin zerikusia daukaten askotariko jarduerak antolatzen dira.

· Astelehenetan itxita egoten da jaiegunetan izan ezik.

· Telefono-zenbakia: 945 254 759

L5. autobusa Geltokia: Juan Karlos I, 27.

L3. autobusa Geltokia:Portal Zurbano/Biosfera.

Izotz gainean patinatu nahi duzu?

Atariaren ondoan, Baskoniaren Kirol Hirian bertan, urte osoan patinatzeko izotz-pista izugarria dago.

Gabonetan aire librean patinatu dezakezu Andre Maria Zuriaren Enparantzan instalatzen duten izotz-pistan.

Piraten ontzia

Lakua auzoan (Ibaiondo tranbia-linea: Txagorritxu geltokia), aire zabalean egiteko moduko jolasez betetako zurezko itsasontsi handia duzu zain.

Ludotekak

Vitoria-Gasteizen, ludotekak, bibliotekak eta gizarte-etxeetako instalazioak aukera ona dira une atsegingarri bat igarotzeko.

Haur agenda

Vitoria-Gasteizko kaleak hiriko ekintza-agenda zabalaren agertokia dira, non beti aurkitzen den espazioa gaztetxoenentzat.

Honako hauek dira hitzordurik garrantzitsuenak:

Ekainean **Kaldearte** Jaialdia ospatzen da. Kaleko arte eszenikoen jaialdia. Uztailean **Titereando**, txotxongilo ekitaldiekin. Azti topagunea kaleetan **Magialdia** jaialdian eta Irailean **Erdi Aroko Azoka** eta PIN ezaguna (Gabonetako haur-parkea).

San Prudentzioko jaiak (apirilak 28), Santiago (uztailak 25) eta **Andre Maria zuriaren Jaiak** abuztuaren 4tik 9ra.

⚠ **Badaezpada ere:** Pedriatriako larrialdiak Txagorritxuko Ospitalean daude (Tel. orokorra: 945 007 000). Tranbiaren geralekurik hurbilena "Txagorritxu" da.

Erosketetan joan nahi?

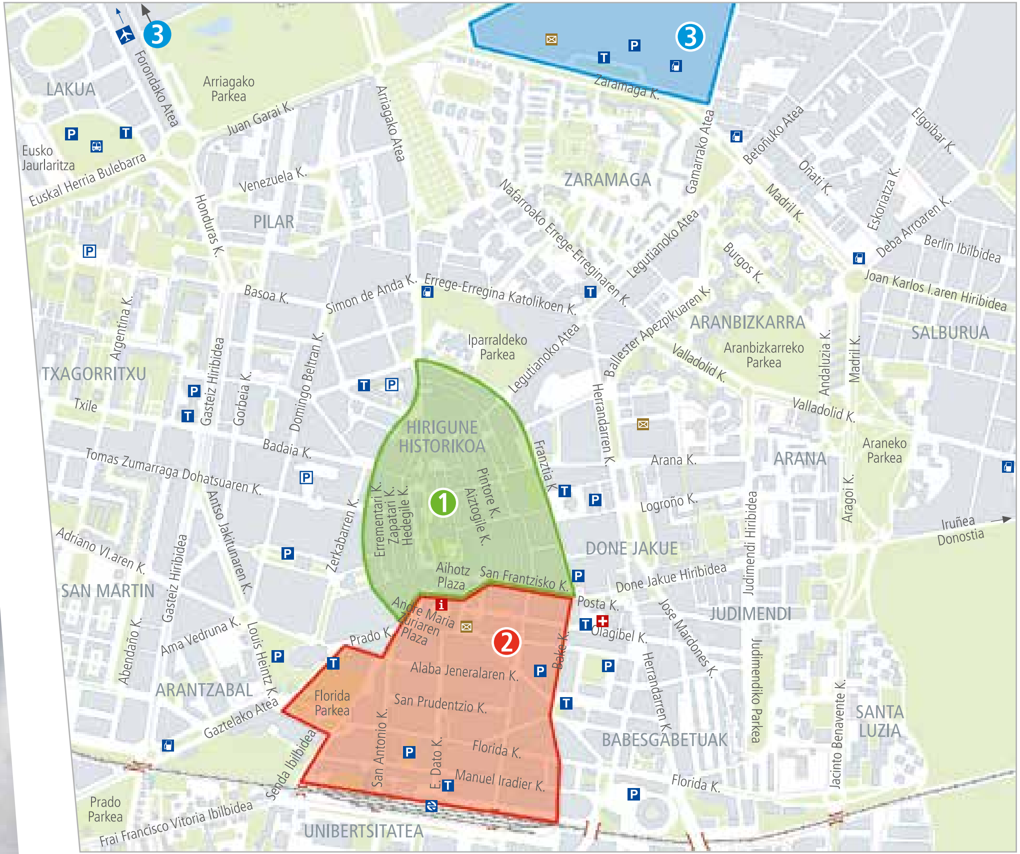

1 ALMENDRA EREMUA

Bidegurutzea: hiri honen historia merkataritza-rekin oso lotuta dago. Datu historiko gisara, jakin XIX. mendearen hasierako hamarkadetan gasteiztarren erdiak artisautzan aritzen zirela, gremioetan multzokatuta. Hortik dator kale askoren izena: Errementari, Zapatari, Aiztogile eta abar.

Azokak atsegin badituzu, hile guztietako lehen larunbatean **Almendrako Azoka** ospatzen da, bertan Vitoria-Gasteizko hirigune historikoan tailerrak dituzten artisauak biltzen dira. Iraileko azken aste bukaeran Erdi Aroko hirigunean Erdi Aroko Azoka oroitzen dute.

2 ERDIALDEA

Erdi Aroko hirigunetik kanpo, erdialdetik eta zabalgunetik ibiliz gero, arropa- eta zapata-denda ugari, lurrindegiak, dekorazio-dendak eta tradiziozko establezimenduak aurkituko ditugu; hala nola, gozotegi ospetsuak (gozoki gasteiztarrak oso preziatuak dira XVIII. mendetik).

Azoka plazako postuetan, elikagai-produkturik onenak erosi ahalko dituzu, eta bertako gastrotabernez gozatu. Ondo-ondoan, Santa Barbara plazan, **fruten eta barazkien azoka** bisitatu ahalko duzu ostegun eta larunbat goizetan.

Maletan gozoki batzuk, Fournier karta-sorta bat, euskal zeramika-lanak, Arabako Errioxako ardoa eta txakolina sartzea gomendatzen dizugu.

3 BESTE EREMU BATZUK

Merkataritza-gunera erosketak egitera joan nahi baduzu **Boulevard**-era (Zaramaga auzoa) gerturatu zaitezke. Bertan saltoki eta jatetxe ugari daude, baita multi-zinemak ere arratsalde ezin hobea pasatzeko.

Probatu *gure* gastronomia

Ziur gaude Vitoria-Gasteizen ezingo diozula gure sukaldaritza tradizionala, euskal sukaldaritza berria, edo gure pintxorik onenak dastatzeari utzi.

GURE PRODUKTUAK

Arabako gastronomia sasoiko produktuetan oinarritzen da. Berezienen artean, **perretxikoak** (San Jurgiko edo udaberriko zizak) daude, zeinak San Prudentzio egunean prestatzen diren, apirilaren amaieran, data horietan oso ohikoa den beste plater honekin: **barraskiloak arabar erara**.

Halaber, Gasteiztar erara prestatutako babatxoak edo zerbaren orri-mami beteak dastatzea ere gomendatzen dizugu. Bai eta ardi latxaren esnearekin egiten den **Idiazabal gazta** aparta probatzea ere.

Azkenbururako, ezin dezakezu galdu gozogintza gasteiztar ospetsuaren edozein espezialitate; hala nola, **goxua**, Gasteiz tarta, turroiak, trufak eta bonboiak.

Añanako gatza, kalitate bikainekoa hori, Gatz Haranan biltzen da, 6.000 urtetik gorako gatzagetan. Gatzagak eta produktu horren sekretuak ezagutzera joateko bisita gidatuak daude. Ez ahaztu zure platerak **Arabako Errioxako ardoarekin edo txakolin arabarrarekin** gozatzea.

NON JAN

Osagaien kalitatearekin, euskal sukaldaritzaren tradizioarekin eta su arteko maitasunarekin lortzen dira plater onak.

Gasteizek, bada, **Gastronomiaren Hiriburua sari nazionala** irabazi zuen 2014an. Kalitate handiko eskaintza gastronomikoa eskaintzen da askotariko establezimenduetan, menu tradizionalenak ematen dituzten erretegietatik hasi eta euskal sukaldaritza berriaren espezialitateak dastatzeko jatetxeetaraino, hiriko edozein txokotan mokadu zoragarriez gozatzeko pintxo-barrak ahaztu gabe.

PINTXOTAN

Ezin zaitezke Gasteiztik joan bertako pintxoak dastatu gabe, goi-mailako miniatura-sukaldaritza baitira. Ostegunetan, pintxo-potea egiten da hiriko hainbat eremutan: taberna bakoitzean pintxo bat dastatzearekin batera giroa bizitzeko modu erraz eta merkea da.

Hala, **Pintxoaren Aste Nagusia** egiten da ekainean, eta **Ardoaraba azoka** enogastronomikoa abenduan, mokadu onenez gozatzeko goi-mailako ekitaldi gastronomikoak biak ala biak.

Gaur gauean irten nahi?

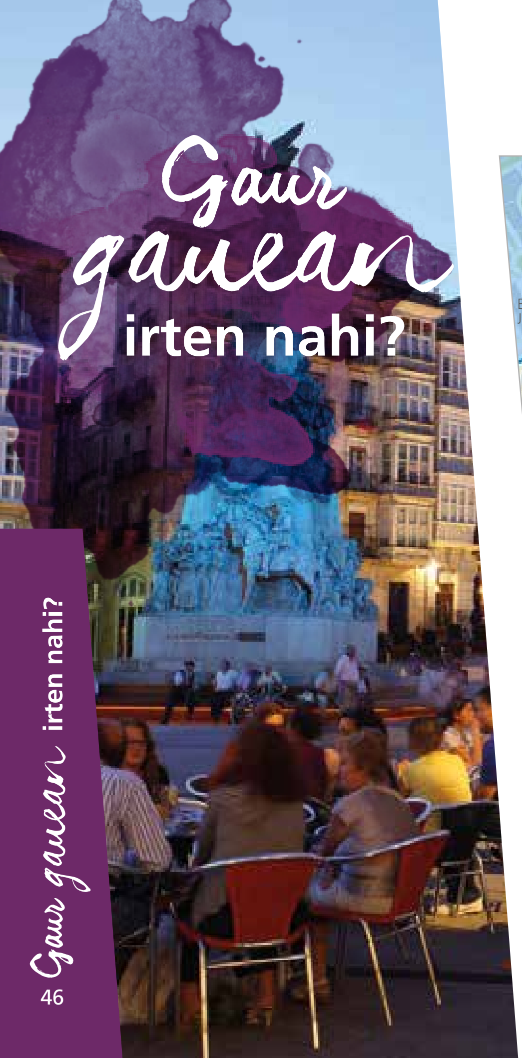

Arratsetik goizaldera arte ondo pasatzeko eskaintzen dizkizugun aukerak askotariko-askotarikoak dira.

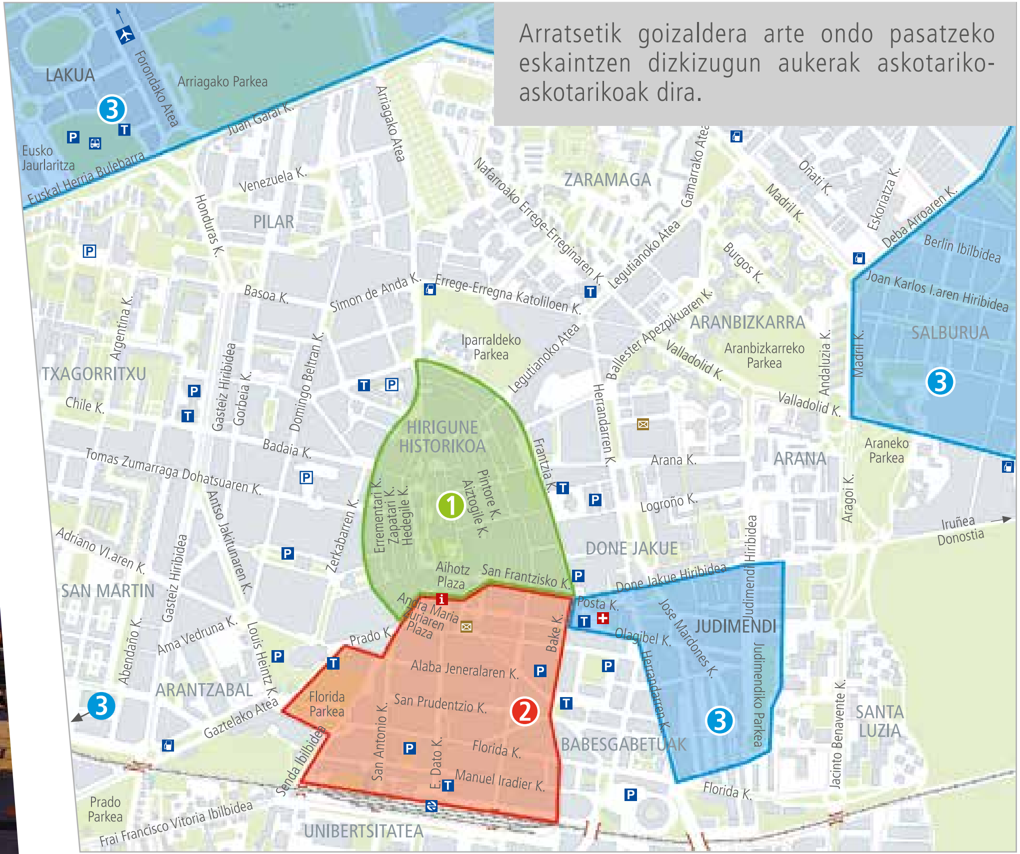

1 ALMENDRA EREMUA

Erdigune historikoak betiko tabernen xarma eta girorik zaratatsuena biltzen ditu oinezkoen kaleen Erdi Aroko trazaduran. **Txikiteoan** ibiltzeko toki onena dira.

2 HIRIGUNEA

Zure aukera giro lasaiagoan hastea bada, zoaz hiriguneko oinezkoen alderdira: Andre Maria Zuriaren Enparantza, Espainia plaza, Postas, San Prudentzio edo Foruen Enparantzan ere eskaintza gastronomiko zabala aurkituko duzu, terraza eta taberna ugarirekin. Gainera alde zaharretik jaitsi ondoren parranda jarraitzeko tokia da ere.

3 BESTE TOKI BATZUK

Hirigunetik gertu, mokadu bat har dezakezu arratsalde partean, Errenazimendu Plazan eta Judizmendi auzoan, baita Antso Jakituna inguruan edo Gasteiz Hiribidean. Urrunago, Lakua, Salburua eta Zabalgana auzoek ere taberna eta terrazo gune propioak dituzte, hirigunera joan beharrik gabe denbora igaro ahal izateko.

Musika zuzenean

Musika gustuko baduzu badaude asteburuetan kontzertuak eskaintzen dituzten areto eta establezimendu ugari. Kontsulta ezazu agenda herriko webgunean.

Etxera joateko

Ostiral, larunbat eta jaiegun bezperetan, **hiriko autobusen bost linea** ibiltzen dira gauez, gautxori deiturikoak.

30 minutuko maiztasuna dute, eta goizeko 07:00ak arte ematen dute zerbitzua.

Tranbiak 23:00etan amaitzen du zerbitzua, Andre Maria Zuriaren jaietan izan ezik, hor ordutegia zabaltzen baitu.

Kirol egin nahi?

Oporretan ere kirolen bat egitea gustuko baduzu, hau duzu hiria. Izan ere, kirol-instalazioak Vitoria-Gasteizen ezaugarririk nagusienetakoa dira. Kirol-konplexu modernoak, zein rokodromo, golf-zelai eta patinatzeko belodromoak dituzu. Halaber, zaldiketa-zentroak eta multiabenturako eremu bat (Sobronen) dituzu gertu. Gainera, **ibilbideak zaldi gainean** eta **hegaldiak globo** edo **turismo-hegazkinean** egin ditzakezu (informazioa, VGko Turismo Bulegoan).

Urte osoan zehar

Herriko instalazio gehienetan: gizarte-etxeak eta kiroldegiak, bazkide ez diren pertsonak sar daitezke aurretik sarrera ordainduta.

Instalazio desberdinak daude: padel, golfa, izotz-pista (BAKH barruan, Baskoniaren kirol-hiria), korrika egiteko zirkuituak hiri osoan zehar, bizikleta-ibilbideak eraztun berdean, baita gaueko irteerak hirian zehar patinetan ibiltzeko ere.

Hiri eta probintzia inguruak baldintza onenak eskaintzen ditu txirrindularitza era guztietan praktikatzeko: errepidean, mountain bike, BTT. Turismo Bulegoan lor dezakezu bizikletan ibiltzeko ibilbideei eta bizikletak alokatzeko tokiei buruzko informazio gehiago.

Eguraldi onarekin...

Udan **Gamarra** auzoan dauden kanpoko udal igerilekuak erabil ditzakezu. Eta Vitoria-Gasteiz itsasorik ez duen hiria izan arren Zadorra urtegiko gure "hondartzez" goza dezakezu: **Ullibarri-Gamboa** eta **Urrunaga**.

Urtegiak bide berde batekin inguratuta daude, bizikletan edo oinez ibiltzeko eta bainatzeko gune mugatuak dituzte (bandera urdinarekin) Landa eta Garaio. Bertan aurkitzen da **Mendixurko** hegaztien behatokia. Gainera bela, piraguismoa edo windsurfa bezalako ur-kirolak praktikatzeko egokituta dauden gune zabalak daude. Ullibarri Gamboako Klub Nautikoak diziplina hauen ikastaroak antolatzen ditu.

Uribarri Ganboa

Pasieran ibili nahi?

Ziur deigarria egin zaizula hirian dauden lorategi-eremu eta parke ugariak. Adibide gisa esango dizugu, 150 espezie ezberdinetako 130.000 zuhaitz landatu ditugula. Gainera, oinez, bizikletaz edo zaldiz egin dezakezun eraztun berdea dugu inguruan.

Ataria, Ingurumenaren Interpretazio Zentroa

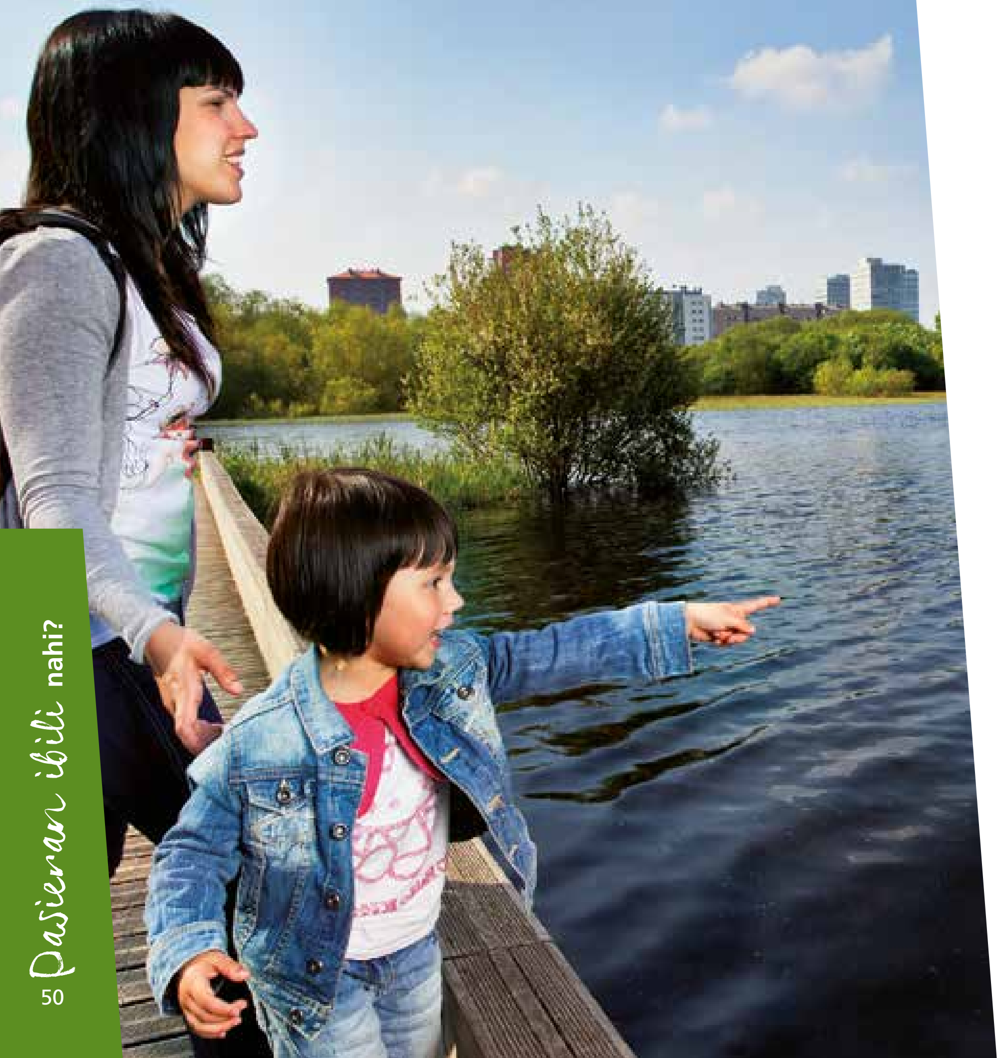

Vitoria-Gasteiz Europako lehen hiria da finkatutako berdeguneei dagokionez. 150.000 zuhaitz baino gehiagorekin eta 70.000 zuhaixkekin, hiria lorategi erraldoi bat da.

Izan ere, «Lorategien ibilbidean» adierazitako erdialdeko parkeez gain (34. or.), auzo berrietan berdegune zabalak daude:

- **Arriagako parkea:** 190.000 metro karratuko zabalerarekin San Juan ermitaren inguruan kokatzen da Lakua auzoan.
- **Judimendi Parkea:** XV. mendean errege-erregina katolikoek agindutako erbestearen ondoren Vitoria-Gasteizko eskainitako hilerri judutarrean kokatzen da.
- **San Martin:** konifero 11 espezie desberdineraino eta 10.000 arrosa-landare.
- **Aranbizkarrako parkea:** urki, pago eta haritzekin.

ERAZTUN BERDEA

Landak eta hiriak harmoniaz egiten dute bat, hiria inguratzen duen gerriko berde honetan. Atseden- eta informazio-guneak dauzkaten sei parke oso ezberdinek osatzen dute, zeinak oinez edo bizikletaz zeharkatu ditzakezun.

Hona hemen parkeei buruzko informazioa:

- **Salburuko hezeguneak.** Eremu baliotsu eta hauskor hau Europako eremu babestuen Natura 2000 Sarearen zati da. Urari loturiko ekosistema da. Bada, bertan, hegazti ugari beha daitezke, eta orein-saldo bat nahiz desagertzeko arriskuan dauden zenbait espezie (adibidez, baso-igel jauzkaria eta bisoi europarra) bizi dira. **Ataria** da parkeko interpretazio-zentroa, eta ibilbide gidatuak nahiz askotariko jarduerak eskaintzen ditu.
- **Zabalganan**, erkametzak, larreak, urmaelak eta sekulako ikuspegiak dauzkan muino txikiak aurkituko dituzu lau kilometro eskasetan.
- **Armentiako basoak** askotariko fauna eta flora dauzka, eta hirigunearekin nahiz **Gasteizko mendiekin** bat egiten duen korridore ekologikoa da.
- **Olarizuk** lorategi botanikoa eta "**Europako basoen arboretoa**" izeneko landare bizien bilduma bisitatzeko aukera ematen dizu, baita mendixkako gurutzeraino igotzeko aukera eman ere, hiria beha dezazun.
- **Alegria ibaiko parkeak** hamaika hektarea ditu, ibaiertzean pasieran ibiltzeko egokituta (Zadorra ibaiaren ibaiadarra da).
- **Zadorra ibaiko parkea**, bereko ibaiaren ertzetik paseo luzea egiteko egokituta dago.

Zadorra Atxa izeneko tartean, Atxa herrixkako arkeologia-aztarnategia dago: Burdin Aroko egonleku indigena bat (K.a. IV. eta III. mendeak) eta kanpamentu militar erromatar bat (I. mendea) daude bertan.

Eska ezazu "**Ibilbide berdeak**" **mapa** turismo-bulegoan, Eraztun Berdearen maparekin eta hautatutako ibilbideekin: Salburuako Parkea, Olarizu eta Armentia.

Denbora gehiago daukazu?

Marqués de Riscal: Eltziego

Herrialdea	Espainia
Autonomia Erkidegoa	Euskadi
Probintzia	Araba
Kokapena	42º 51'N 2º 41'0
Altitudea	525 m
Distantziak	355 km Madrilera
	115 km Burgosera
	62 km Bilbora
Azalera	276,81 km²
Sorrera	1181
Biztanleria	252.571 bizt.
Dentsitatea	874.77 bizt./km²

AÑANAN

Eskualde honetan, toki ikusgarriak daude. Bisitatu **Añanako Gatz Harana**, Europa Nostra saria jaso baitzuen ondarea berreskuratzeko arloan. Bertan, 6.500 urte baino gehiagoko gatzagak daude, terrazetan banatuta. Gainera, gatza artisau-erara ateratzen da. Hortik gertu, Araban ondoen kontsebatu den multzo harresitua bisitatu dezakezu: **Baronatarren dorretxea**, Villanañen.

Valderejoko natura-parkea ezagutzea, **Santa Katalinako lorategi botanikoan** paseatzea (antzinako komentu baten hondakinetan dago) edo **Iruña-Veleia hiri erromatarrean** gelditzea ere proposamen interesgarriak dira.

Gatz harana

ARABAR ERRIOXAN

Sekulako ardoen sorlekua da, eta bertako mahastiez inguraturiko Erdi Aroko hiribildu zoragarrietako batzuk ezagutu beharko zenituzke; hala nola, **Guardia** eta bertako Erregeen Andre Mariaren eliza, **Eltziego**, **Samaniego** edo **Labraza** (azken hori harresiengatik saritu zuten).

Ardoaren ibilbidean, metro askotako sakoneran zulatutako Erdi Aroko kobazuloetara jaitsi zaitezke, edo ardo sofistikatuenak dastatu, bodegetan nahiz nazioarteko zenbait arkitekto entzutetsuk (besteak beste, Frank O. Gehryk, Santiago Calatravak edo Philippe Mazières-ek) diseinaturiko eraikinetan.

Marqués del Riscal upeltegia. Eltziego.

ARABAKO MENDIETAN

Entziako mendizerrak eta **Izki natura-parkeak** txunditua utziko zaituzte. Gainera, **golf-zelai publikoa eta BTT zentro** bat aurkitu ahalko dituzu horietan.
Korres herrian, **parkeko interpretazio-zentroa** dago.

Eremu honetatik igarotzen da **Ardoaren eta Arrainaren Ibilbidea** (GR-38), mendi-ibiliaren zaleentzako ibilbide ezin hobea. Antoñanan bizikleta bat alokatu eta Euskal Herriko trenbide zaharraren trazadurari jarraitzea da beste aukera bat, bide berdea baita gaur egun. Hor ere ermita erromanikoak eta Erdi Aroko hiribilduak topatuko dituzu; hala nola, Antoñana, Santa Cruz edo Urizaharra.

Markinez

ZUIAKO ESKUALDEAN

Euskal mendizaletasunaren tontor mitikoa eta bertako natura-parkea zain dauzkazu: zoaz **Gorbeara**. Parkeko interpretazio-zentroa **Sarrian** dago, eta Eztiaren Museoa aurkituko duzu **Murgian**, bertako eztia ospetsua da-eta.

Urrezko santutegira igotzen bazara, paisaia izugarriaz gozatuko duzu. Eta, oso hurbil, Goiurin, 100 metrotik gorako malda duen ur-jauzi ikusgarria ikusi ahalko duzu.

Zadorrako urmaelak eta **Aramaioko ibarra** (gure «Suitza txikia») ere Zuiako parajeak dira, naturari dagokionez eder-ederrak. Aramaion, gainera, arkitektura tradizionalaren adibide diren baserriak daude oraindik.

Urrunagako urtegia

AIARAN

Aiarako bailararen bihotzean, non mendi-hegal eta larre leunak dauden, **Kexaako** monumentu-multzoa (jauregia, eliza eta monastegi gotortua) bisitatu ditzakezu, baita **Artziniega** Erdi Aroko hiribildua eta bertako dorre errenazentista nahiz museo etnografikoa ere.

Ibarraren iparraldean, Gorobel mendilerroa dago. Bada, ikuspegi panoramikoak dauzkan toki liluragarria da, eta **Nerbioiko ur-jauzia** beha daiteke bertatik, 222 metroko turrusta, penintsulako altuena. Horretaz gain, hegaztiak behatzeko toki pribilegiatua da, besteak beste sai zuriak, belatz handia eta sai arrea baitauzka.

Ezin dezakezu **Arabako txakolina** probatu gabe utzi: ardo leun, arin eta fruta-gustukoa da, bailarako beste altxorretako bat.

Kexaa

LAUTADAN

Oso hurbil, Erdi Arora barneratu zaitezke, **Estibalitzeko monastegia** bisitatuz. XII. mendekoa da, Euskal Herriko erromanikoko harribitxia, eta Arabaren zaindari Estibalitzeko Andre Mariaren Erdi Aroko tailua dauka gordeta. Era berean, ikusi Gazeo eta Alaizako eliza erromanikoetan dauden **horma-irudiak**.

Aguraingo hiribildu harresituak Erdi Aroko esentzia kontserbatzen du bere kaleen trazaduran, harresian eta San Juan nahiz Santa Maria eliza gotikoetan.

Aurrehistoria nahiago baduzu, ordea, hurbildu zaitez **Sorginetxe trikuharri megalitikora** (k.a. 2500. urtea) edo **Aizkomendira**, Egilatzen.

Gazeo

Zer jakin behar duzun

Vitoria-Gasteizera zatozten lehen aldia bada, hemen dituzu gure ordu-ohiturei buruzko datu praktikoak eta interesgarria izan dakizukeen gainerako informazioa.

ORDUTEGIAK

OTORDUAK

- Gosaria: 8:00etatik 12:00etara.
- Bazkariak: 13:00etatik 15:30era.
- Afariak: 21:00etatik 23:00etara.

DENDAK

- 10:00etatik 13:30era eta 17:00etatik 20:00etara ireki ohi dute.
- Saltoki asko larunbatetan irekita egoten dira.
- Erostetxe handiek eta merkataritza-guneek ez dute eguerdian ixten eta 10:00etatik 22:00etara egon ohi dira irekita (larunbatak barne).
- Igandeetan saltoki guztiak itxita egoten dira (baita merkataritza-gune handietakoak ere).

BANKUAK

- Banku eta kutxen jendaurreko ordutegia 8:30etik 14:00ak artekoa da.
- Larunbatetan, 9:00etatik 13:00etara.

BULEGOAK

- Honako hauek dira lan-ordutegi ohikoenak: goizez, 9:00etatik 13:00/14:00etara eta arratsaldez, 16:00etatik 19:00etara.
- Enpresa eta bulego gehienak larunbatetan itxita daude.
- Zentro ofizialek, oro har, goizez baino ez dute publikoarentzat irekitzen (8:00etatik 14:30etara).

TURISMO BULEGOA

- Urritik ekainera:
  - Astelehenetik larunbatera: 10:00etatik 19:00etara.
  - Igande eta jaiegunetan: 11:00etatik 14:00etara.
- Uztaila, abuztua eta irailean:
  - Astelehenetik igandera: 10:00etatik 20:00etara.

Andre Maria Zuriaren plaza

BIBAT Arkeologia, Fournier de Naipes Museoa

ONDAREA

Kultura ekipamendu nagusiak

Teatro Principal Antzokia
San Prudentzio, 29
Telefono zenbakia: 945 161 045

Montehermoso Kulturunea
Frai Zacarias Martínez,2
Telefono zenbakia: 945 161 830
www.montehermoso.net

Santa Maria Katedrala
"Obretan eta irekita"Bisitaldi gitatuak. Aiztogile, 95
Telefono zenbakia: 945 255 135
www.catedralvitoria.com

Palacio Congresos Europa
Av. Gasteiz, 85,
Tel. 945 161 520
www.vitoria-gasteiz.org

Museoak

ARTIUM, Arte Garaikidearen Euskal Zentro/Museoa
Frantzia, 24
Telefono zenbakia: 945 209 000
www.artium.org

BIBAT. Arkeologia Fournier Karta Museoa
Aiztogile, 54
Telefono zenbakia :945 203 707

Arte Ederren Museoa
Augusti Jauregia
Frai Francisco Pasealekua, 8
Telefono zenbakia: 945 155 226

Arte Sakratuaren Museoa
Maria Sortzez Garbiaren Katedrala
Cadena y Eleta Apezpikua, z/g
Telefono zenbakia: 945 150 631

Arma Museoa
Frai Francisco Pasealekua, 3
Telefono zenbakia: 945 181 925

Natur Zientzien Museoa
Jesusen Zerbitzariak, 24
Telefono zenbakia: 945 181 924

Farolen Museoa
Zapatari, 35

KIROLAK ETA NATURA

Ataria
Biosferaren ibilbidea, 4
Telefono zenbakia: 945 254 759
www.ataria.es

CEA
Olarizuko Etxaldea
Telefono zenbakia: 945 162 696

Gamarrako kirol komplexua
Barratxi, 39 A
Telefono zenbakia: 945 161 528

Mendizorrotzako kirol komplexua
José Luis Compañón, 1
Telefono zenbakia: 945 161 068
Telefono zenbakia: 945 161 081

Mendixurko hegazti behatokia
Telefono zenbakia: 695 782 498

Baskonia-Bakh Izotz Pista Kirol Hiria
Biosferaren Ibilbidea, 2
Telefono zenbakia: 902 440 110
www.bakh.es

Seminario Golf Eskola
Santa Teresa bidea, z/g.
Telefono zenbakia: 945 218 218
www.golfseminario.com

Izki Golf Gunea
Telefono zenbakia: 945 378 262 (Urturi)
Telefono zenbakia: 945 403 366 (Lagran)
www.izkigolf.com

Sobroneko multiabentura Zentroa
A-4324 Errepidea (Sobrón)
Telefono zenbakia: 945 359 016
www.aventurasobron.com

Gatz Harana
Gatz Haranerako bisitaldi gidatuak
Telefono zenbakia: 945 351 111
www.vallesalado.net

Gaubela patinatzaileen Elkartea
info@gaubela.org
www.gaubela.org

GASTRONOMIA

Hiriko jatetxeak

ZALDIARAN
(* Michelín, 2 Repsol Eguzki)
Gasteiz Hiribidea, 21
Telefono zenbakia: 945 134 822

Alde zaharra

ARKUPE
Mateo Benigno Moraza kalea, 13
Telefono zenbakia: 945 230 080

ASADOR MATXETE
Aihotz plaza
Telefono zenbakia: 945 131 821

BARRÓN
Pintore kalea, 2
Telefono zenbakia: 945 124 560

CASA VIEJA – ETXE ZAHARRA
Txikita kalea, 6
Telefono zenbakia: 945 146 565

EL 7
Aiztogile kalea, 3
Telefono zenbakia: 945 272 298

EL PORTALÓN
Hedegile kalea, 151
Telefono zenbakia: 945 142 755

EL TABANCO
Hedegile kalea, 46
Telefono zenbakia: 945 202 842

EL TULIPÁN DE ORO
Hedegile kalea, 157
Telefono zenbakia: 945 142 023

ERKIAGA
Hedegile kalea, 38
Telefono zenbakia: 945 276 508

JANGO TABERNA
Aiztogile kalea, 26
Telefono zenbakia: 945 120 573

KASKAGORRI
Aihotz plaza, 6
Telefono zenbakia: 945 149 263

LA MALQUERIDA
Hedegile kalea, 10
Telefono zenbakia: 945 257 068

LA PINTOZZERIA
Pintore kalea, 1
Telefono zenbakia: 945 124 390

LA RIOJANA
Aiztogile kalea, 33
Telefono zenbakia: 945 250 239

LE BASQUE
Plaza del Matxete 2, bajo

QUERIDA MARÍA
Santa Maria plaza, 2
Telefono zenbakia: 945 205 659

ROSI
Bakardade kantoia
Telefono zenbakia: 945 250 248

TOLOÑO
San Frantzisko aldapa, 3
Telefono zenbakia: 945 233 336

ZABALA
Mateo Benigno Moraza kalea, 9
Telefono zenbakia: 945 230 009

Hirigunea eta inguruak

ALDAMA 1885
Postas, 20
Tel. 945 231 252

ANDERE
Gorbea, 8
Tel. 945 214 930

ARABA
Avenida de los Huetos, 17
Tel. 945 222 669

ARIMENDI
(Jardines de Uleta Suites**)**
Uleta, 1
Tel. 945 133 131

ASADOR ORIO
Felicia Olave, 3 B
Tel. 945 148 300

AUPA! FOOD & LIFE
Ricardo Buesa, 4
Tel. 945 062 762

BERENJENAL
San Prudencio Kalea, 11
Tel. 945 212 255

BERICUS
Portal de Castilla,59
Tel. 945 102 004

BERLÍN
Avda. de Gasteiz, 28
Tel. 945 133 615

BODEGUILLA LANCIEGO
Olaguíbel, 60
Tel. 945 250 073

CASABLANCA
Dato kalea, 38
Telefono zenbakia: 945 232 580

CONDE DE ÁLAVA
Gurutze zuriko kalea, 8
Telefono zenbakia: 945 225 040

CUBE - ARTIUM
Frantzia kalea, 24
Telefono zenbakia: 945 203 728

DA VINCI
Manuel Iradier kalea, 48
Telefono zenbakia: 945 250 458

DEPORTIVO ALAVÉS
Espainia plaza, 11
Telefono zenbakia: 945 233 911

DESLORIAN
Adriano VI.aren kalea, 15
Telefono zenbakia: 945 223 134

DOLOMITI PIZZERÍA
Ramón y Cajal kalea, 1
Telefono zenbakia: 945 233 426

EL CHISPIAL
Pintor Teodoro Doublang kalea, 9-11
Telefono zenbakia: 945 247 223

EL CLARETE
Zerbakarren kalea, 18
Telefono zenbakia: 945 287 775

EL GALLINERO
Iruraiz-Gauna, 1
Tel. 945 210 024

EL MESÓN
Ortiz de Zarate kalea, 5
Telefono zenbakia: 945 146 191

EL PARLAMENTO
Prado kalea, 28
Telefono zenbakia: 945 271 465

EL RINCÓN DE LUIS MARI
Rioja kalea, 14
Telefono zenbakia: 945 250 127

ESQUIBEL TABERNA
Adriano VI.aren kalea, 37
Telefono zenbakia: 945 228 478

GARDOKI
Angulema kalea, 4
Telefono zenbakia: 945 285 475

GOIKO GRILL
Ortiz de Zárate, 3
Tel. 945 959 836

GUREA
Konstituzio plaza, 10
Telefono zenbakia: 945 245 933

GURE TXOKO
Errekatxiki, 3
Tel. 945 042 296

HARRIA
Independentzia kalea, 14
Tel. 945 232 225

IKEA
Gastelako atea kalea, 27
Telefono zenbakia: 945 144 747

ITXAS BERRI
Galizia kalea, 7
Telefono zenbakia: 945 285 367

KOTARRO
Sancho el Sabio, 11
Tel. 945 132 297

LA BILBAÍNA
Prudencio Maria Berastegi kalea, 2
Telefono zenbakia: 945 254 400

LA ESCOTILLA
San Prudencio, 5
Tel. 945 002 627

LA REGADERA
Dato, 41
Tel. 945 149 451

LA MAFIA SE SIENTA A LA MESA
Gasteiz hiribidea, 17
Telefono zenbakia: 945 131 195

LA PEPITA BURGUER
Madre Vedruna, 10
Tel. 945 000 099

LA TAGLIATELLA
Antso Jakitunaren kalea, 1
Telefono zenbakia: 945 130 340

LA VIÑA
Rioja kalea, 24
Telefono zenbakia: 945 204 393

LA POSADA DEL DUENDE
Done Jakue hiribidea, 44
Telefono zenbakia: 945 287 931

MAITE ENEA
Olagibel kalea, 66
Telefono zenbakia: 945 120 440

MANO LENTA
Pintor Tomás Alfaro, 11
Tel. 945 012 277

MARAÑÓN
Olagibel kalea, 21
Telefono zenbakia: 945 250 576

MESA
Txile kalea, 1
Telefono zenbakia: 945 228 494

MESÓN LATXA
Gorbeia kalea, 3

MORRO FINO
Plaza de España, 14
Tel. 945 157 400

MUSKARI
Urriaren hamabiaren kalea, 12
Telefono zenbakia: 945 281 161

OLÁRIZU
Tomas Zumarraga Dohatsuaren kalea, 54
Telefono zenbakia: 945 217 500

PERRETXICO
San Antonio kalea, 3
Telefono zenbakia: 945 137 221

PIAZZA TRATTORIA
Iruraiz-Gauna kalea, 1
Telefono zenbakia: 945 305 954

PREGÓN
Probintzia plaza, 1
Telefono zenbakia: 945 261 260

PUERTA GRANDE
Berpizkundearen plaza, 1
Telefono zenbakia: 945 308 640

QUÉ CAÑA!
Andre Maria zuriaren plaza, 9

RESTAURANTE QUEJANA (NH CANCILLER AYALA **)**
Ramon y Cajal kalea, 5
Telefono zenbakia: 945 130 000

RESTAURANTE VIRGEN BLANCA
Andre Maria zuriaren plaza, 2
Telefono zenbakia: 945 286 199

RESTAURANTE VITORIA (Silken Ciudad de Vitoria **)**
Gastelako atea kalea, 8
Telefono zenbakia: 945 141 100

RYDER CUP
Teodoro Doublang margolariaren kalea, 45 - 47
Telefono zenbakia: 945 146 328

SABURDI
Dato kalea, 32
Telefono zenbakia: 945 147 016

SAGARTOKI TAPAS
Bar Restaurante
Prado kalea, 18
Telefono zenbakia: 945 288 676

SALBURUA
Foru kalea, 19
Telefono zenbakia: 945 286 460

SENDA BERRIA
Senda ibilbidea, 1
Telefono zenbakia: 945 231 007

SUKALKI
Florida kalea, 37
Telefono zenbakia: 945 279 654

TABERNA CAREY
Diaz de Olano margolariaren kalea, 13
Telefono zenbakia: 945 135 720

THE BOST
Florida kalea, 5
Telefono zenbakia: 945 131 248

TXERTENA
Fueros, 28
Tel. 945 714 237

TXIMISO
Manuel Iradier kalea, 8
Telefono zenbakia: 945 148 338

UN TOQUE DE LAUREL
Juan Carlos I.aren kalea, 24
Telefono zenbakia: 945 334 211

USOKARI
Dato kalea, 25
Telefono zenbakia: 945 234 152

VINTAGE BAR DE VINOS
Ramiro de Maeztu kalea, 5 bajo
Telefono zenbakia: 945 132 993

XIXILU
Amarika plaza, 2
Telefono zenbakia: 945 230 068

ZABALTEGI FLORIDA
Floridako Parkea
Telefono zenbakia: 945 157 626

AUTOA ALOKATZEA

Gidaridun autoak alokatzea

ALQUILA SERCOLUX
(Gidaridun ibilgailu handia)
Gamarrako atea, 11
3. Pabilioa
Telefono zenbakia: 902 270 009 / 629 468 800
www.sercolux.com

BIDASOA / AGUIRRE & BENGOA
Escoriatza, 3-5
Telefono zenbakia: 945 279 011 / 615 704 809

Gidari gabeko autoak alokatzea

AVIS
Tarragona kalea, 8
Gran Hotel Lakua
Telefono zenbakia: 945 244 612
www.avis.es

A-RENTAL
Arriaga atea, 16
Telefono zenbakia: 945 284 983
www.a-rental.es

ATESA ENTERPRISE
Betoñuko atea, 11
Telefono zenbakia: 945 271 012
www.atesa.es

EUROPCAR
Adriano VI, 29
Telefono zenbakia: 945 200 433
www.europcar.es

HERTZ
Boulevard Merkataritza Gunea, 25C
Telefono zenbakia: 945 265 590
www.hertz.es
Erreserbak egiteko telefono zenbakia: 902 402 405

TELEFONO ERABILGARRIAK

Herritarrentzako arreta
Telefono zenbakia: 010
Hiritik kanpo deitzen baduzu telefono zenbakia: 945 161 110

Pasaporte eta bisak
Telefono zenbakia: 945 209 500 / 249

Errepideetako informazioa
Telefono zenbakia: 011

Correoseko informazioa
Telefono zenbakia: 902 197 197

Radiotaxi
Telefono zenbakia: 945 273 500

Grupo Celedón
Tel. 945 272 000

Done Jakue Bide Lagunen Elkartea
Zapatari, 85
Telefono zenbakia: 945 144 794
Ordutegia: Astearteetan eta ostegunetan: 18:30etatik 20:30etara.

LARRIALDIETAKO TELEFONOA

Larrialdiak, SOS Deiak, Ertzaintza eta Suhiltzaileak
Telefono zenbakia: 112

Udaltzaingoa
Telefono zenbakia: 092

Errepideko laguntza
Telefono zenbakia: 945 281 020

KREDITU-TXARTELAK

VISA
Telefono zenbakia: 900 991 124

SERVIRED
Telefono zenbakia : 902 192 100

AMERICAN EXPRESS
Telefono zenbakia: 900 814 500

4B
Telefono zenbakia: 913 626 200 / 902 114 400

OSPITALEAK

Txagorritxu Ospitalea
José Atxotegi, z/g
Telefono zenbakia: 945 007 000

Santiago Ospitalea
Olagibel, 29
Telefono zenbakia: 945 007 600

FARMAZIAK

Guardiako farmazien informazioa
Telefono zenbakia: 945 230 721 / 945 232 538
www.cofalava.org
(Arabako Sendagaigileen Elkargo Ofiziala)

Guardiako farmazia (gauez)
22:00etatik 9:00etara
López de Heredia
Ortíz de Zárate, 22
Telefono zenbakia: 945 258 002

GARRAIOA

Vitoria-Gasteizko Aireportua (VIT)
Telefono zenbakia: 945 163 500
www.via-vitoria-airport.com

RENFEri buruzko informazioa
Telefono zenbakia: 902 320 320

Tranbiari buruzko informazioa
Telefono zenbakia: 902 543 210

Autobusetako informazioa
Telefono zenbakia: 945 258 400

ARABAR ERRIOXAKO ARDOAREN IBILBIDEA

Telefono zenbakia: 945 60 07 10
info@rutadelvinoderiojaalavesa.com
www.rutadelvinoderiojaalavesa.com

TURISMO BULEGOAK

Vitoria-Gasteizko Udaleko Turismo Bulegoa
Espainia plaza, 1
Telefono zenbakia: 945 161 598
turismo@vitoria-gasteiz.org
www.vitoria-gasteiz.org/turismo

Amurrioko Turismo Bulegoa
Aldai, 3
Telefono zenbakia: 945 393 704
turismo@amurrio.org
www.amurrio.org

Artziniegako Turismo Bulegoa
Goiko Plaza, z/g (udaletxe zaharra)
Telefono zenbakia: 945 396 210
turismo.artziniega@hotmail.com
www.aiaraldea.org

Aiara eta Nerbioi Garaiko Bailarako Turismo Bulegoa
Lamuza, 11 (Laudio)
Telefono zenbakia: 944 034 930
oficinadeturismo@laudiokoudala.net
www.aiaraldea.org

Gaubeako Turismo Bulegoa
Jesús Guinea arkitektoa, 46
Telefono zenbakia: 945 353 040
turismo@valdegovia.com
www.valdegovia.com

Bastidako Turismo Bulegoa
Bake plaza, 1
Telefono zenbakia: 945 331 015
turismolabastida@euskalnet.net
www.labastida-bastida.org

Guardiako Turismo Bulegoa
Samaniego Jauregia
Kale nagusia, 52
Telefono zenbakia: 945 600 845
turismo@laguardia-alava.com
www.laguardia-alava.com

Eltziegoko Turismo Bulegoa
"Maisuen Etxea".Iparraldea, 26
Telefono zenbakia: 945 606 632
info@elciego.es
www.elciego.es

Aguraingo Koadrilako Turismo Bulegoa
Nagusia, 8
Telefono zenbakia: 945 302 931
turismo.cuadrilladesalvatierra@gmail.org
www.cuadrillasalvatierra.org

Zuiako Koadrilako Turismo Bulegoa
Domingo de Sautu, z/g
Telefono zenbakia: 945 430 440 / 945 430 167
oficinadeturismo@cuadrillazuia.com
www.cuadrillazuia.com
Aste santuan eta udan irekita.

Añanako Turismo Bulegoa
Real, 42
Telefono zenbakia: 945 351 386
oficinadeturismo@cuadrilladeanana.es
www.cuadrilladeanana.es

Erdi Aroko Azoka handia

OSTATUAK HIRITIK GERTU

Landa-ostatuak

Las casas de Amárita
Amárita, 21 B
Telefono zenbakia: 945 299 956
www.amarita.net
TV100003

Abaienea
Ariñez, 30
Telefono zenbakia: 945 290 640
www.nekatur.net/abaienea
KV100047

Arkaia
Arkaia, 13 C
Telefono zenbakia: 635 733 704
www.agroturismoarkaia.com
KV100057

Los Huetos
Hueto-Arriba, 34
Telefono zenbakia: 649 470 473
www.nekatur.net/loshuetos
XV100046

OSTATUA

Hotelak

H1 **Gran Hotel Lakua** *****
Tarragona kalea, 8
Telefono zenbakia: 945 181 000
www.granhotellakua.com
HV100382

H2 **Silken Ciudad de Vitoria** ****
Gaztelako Atea kalea, 8
Telefono zenbakia: 945 141 100
www.silken-ciudadvitoria.com
HV100344

H3 **NH Canciller Ayala** ****
Ramon y Cajal kalea, 5
Telefono zenbakia: 945 130 000
www.nh-hoteles.es
HV100001

H4 **Boulevard H** ****
Zaramaga kalea, 3
Telefono zenbakia: 945 180 400
HV100391

H5 **Hotel Jardines de Uleta Suites** ****
Uleta kalea, 1
Telefono zenbakia: 945 133 131
www.jardinesdeuleta.com
HV100398

H6 **Parador Argómaniz** ****
A-1 Autobidea Madril-Irun, 363 Km
01192 Argómaniz.
Telefono zenbakia: 945 293 200
www.parador.es/es/paradores/parador-de-argomaniz
HV100301

H7 **AC General Álava** ***
Gasteiz Hiribidea, 79
Telefono zenbakia: 945 215 000
www.hga.info
HV100093

H8 **Holiday Inn Express** ***
Paduleta kalea, 59
Telefono zenbakia: 945 194 400
www.hiexpress.com
HV100394

H9 **Abba Jazz Vitoria** ***
Florida kalea, 7
Telefono zenbakia: 945 101 346
www.abbajazzvitoriahotel.com
HV100403

H10 **Palacio de Elorriaga** ***
Elorriaga kalea, 15
Telefono zenbakia: 945 263 616
www.hotelpalaciodeelorriaga.com
HV100369

H11 **Hotel Gobeo Park** ***
Oto Hiribidea, 48
Telefono zenbakia: 945 199 000
www.gobeopark.com
HV100386

H12 **Araba** ***
Oto Hiribidea, 17
Telefono zenbakia: 945 222 669
www.restaurantearaba.com/hotel
HV100400

H13 **Hotel Centro Vitoria** **
Alaba jeneralaren,11, pasabidean
Telefono zenbakia: 945 138 245
www.hotelcentrovitoria.com
HV100101

H14 **Dato** **
Dato kalea, 28
Telefono zenbakia: 945 147 230
www.hoteldato.com
HV100331

H15 **Desiderio** **
San Prudentzio Ikastetxea, 2
Telefono zenbakia: 945 251 700
www.hoteldesiderio.es
HV100213

H16 **Hotel El Coto** **
Principal, 7 (Lermanda)
Telefono zenbakia: 945 291 252
www.hotelcoto.es
HV100392

H17 **Duque de Wellington** **
Wellingtongo Dukea kalea, 14
Telefono zenbakia: 945 175 707
HV100377

H18 **Jardines de Aristi HA** **
Zurbano Atea kalea, 2
Telefono zenbakia: 945 205 478
www.jardinesdearisti.com
HV100399

H19 **Achuri** *
Rioja kalea, 11
Telefono zenbakia: 945 255 800
HV100238

H20 **La Bilbaína** *
Prudencio Maria Berastegi kalea, 2
Telefono zenbakia: 945 254 400
HV100146

H21 **Hotel Hito***
Florida kalea, 11
Telefono zenbakia: 945 130 506
HV100347

H22 **Ruta de Europa**
Ctra. N-1, Km. 341
Subijana de Álava.
Telefono zenbakia: 945 361 416
www.hotelrutadeeuropa.com
HV100352

H23 **Gorbea** *
Teodoro González de Zárate, 50
Telefono zenbakia: 945 144 926
HV100341

H24 **Hotel Barrachi** *
Barrachi, 6
Telefono zenbakia: 945 273 200
HV100350

Xarma handiko ostatuak

H25 **La Casa de los Arquillos**
Arkupeko ibilbidea, 1-2
Telefono zenbakia: 945 151 259
www.lacasadelosarquillos.com
HV100390

Apartamentuak

H26 **Irenaz**
Hondarribia, 1 (Duque de Wellington-ekin)
Tel. 945 104 104 | www.irenaz.com
TV100012

H27 **Milenio**
Iruñea, 23
Telefono zenbakia: 945 175 866
TV100002

H28 **Ibaiondo I y II**
Wellingtongo Dukea, 52 A
Telefono zenbakia: 619 371 454
TV100007/TV100006

H29 **Diván**
Duque de Wellington, 25
Tel. 945102 021
www.apartamentosdivan.co
TVI00020

H30 **Dreampark**
Brusela Hiribidea, 8
Tel. 945 334 205 / 619 371 454
TV100009

H31 **San Fermin Apartamentuak**
Iruñea, 45 Bis
Telefono zenbakia: 945 175 866
www.apartamentossanfermin.com
TV100001

Aterpetxeak

H32 **Katedraleko aterpetxea**
Aiztogile kalea, 87
Telefono zenbakia: 945 275 955
www.alberguecatedral.com

- Turismo Bulegoa
- Autobus geltokia
- RENFE geltokia
- Tranbia
- Aireportua
- Taxi geltokia
- Estalitako aparkalekua
- Aparkaleku estali gabea
- Erdi Aroko Hirigune Historikoa (1997an Monumentu Multzo izendapena jaso zuen)
- TAO (denbora mugaturako aparkalekua)
- Hotelen errefentziak 64. orrialdean

1. Europa Biltzar Jauregia
2. Montehermoso Kulturunea
3. Goiuri Jauregia
4. Principal Antzokia
5. Santa Maria Katedrala
6. ARTIUM Zentro-Museoa
7. Bibat Museoa
8. Natur Zientzien Museoa
9. Arte Ederren Museoa
10. Arma Museoa
11. Arte Sakratuaren Museoa
12. Farolen Museoa
13. Arabako Lurralde Historikoko Artxiboa
14. Vitoria-Gasteizko Udal Artxiboa
15. Unibertsitate Pabilioia
16. Sancho el Sabio Fundazioa
17. Kultur Etxea/Liburutegia
18. Mendizorrotza Polikiroldegia
19. Salburuako Hezegunea

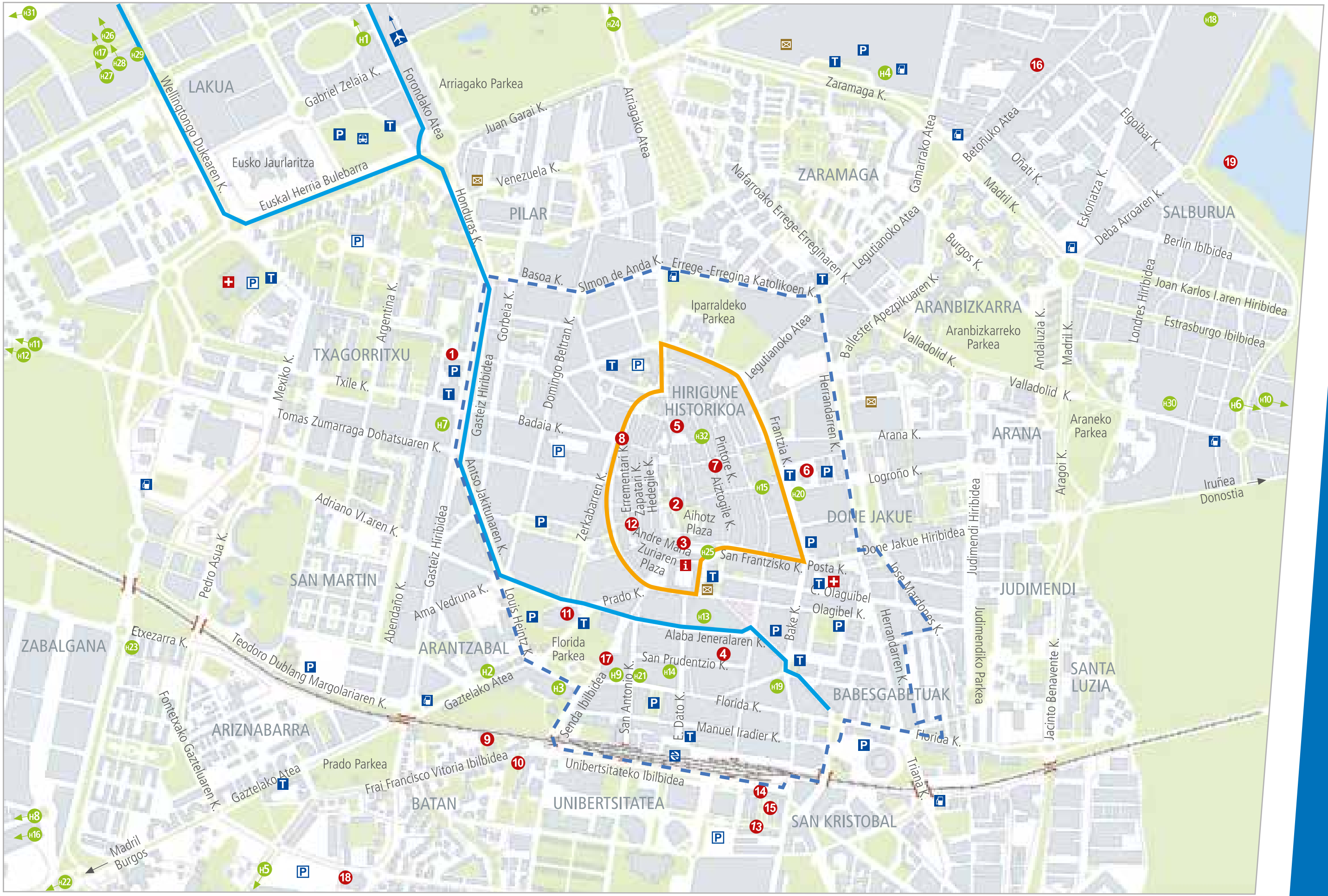

LAKUA
Wellingtongo Dukearen K.
Gabriel Zelaia K.
Forondako Atea
Arriagako Parkea
Juan Garai K.
Eusko Jaurlaritza
Euskal Herria Bulebarra
Venezuela K.
Honduras K.
PILAR
Arriagako Atea
ZARAMAGA
Zaramaga K.
Gamarrako Atea
Betoñuko Atea
Oñati K.
Madril K.
Elgoibar K.
Eskoriatza K.
Deba Arroaren K.
SALBURUA
Berlin Iblbidea
Joan Karlos I.aren Hiribidea
Estrasburgo Ibilbidea
Londres Hiribidea
Nafarroako Errege-Erreginaren K.
Legutianoko Atea
Burgos K.
Basoa K.
Simon de Anda K.
Erregе -Erregina Katolikoen K.
Iparraldeko Parkea
Ballester Apezpikuaren K.
ARANBIZKARRA
Aranbizkarreko Parkea
Valladolid K.
Andaluzia K.
Madril K.
Argentina K.
Gorbeia K.
Domingo Beltran K.
TXAGORRITXU
Mexiko K.
Txile K.
Gasteiz Hiribidea
HIRIGUNE HISTORIKOA
Herrandarren K.
Arana K.
ARANA
Araneko Parkea
Tomas Zumarraga Dohatsuaren K.
Badaia K.
Frantzia K.
Pintore K.
Aiztogile K.
Errementari K.
Zapatari K.
Hedegile K.
Logroño K.
Aragoi K.
Iruñea
Donostia
Adriano VI.aren K.
Antso Jakitunaren K.
Zerkabarren K.
Aihotz Plaza
Andre Maria Zuriaren Plaza
San Frantzisko K.
Posta K.
DONE JAKUE
Done Jakue Hiribidea
Judimendi Hiribidea
JUDIMENDI
Jose Mardones K.
Pedro Asua K.
SAN MARTIN
Gasteiz Hiribidea
Abendaño K.
Ama Vedruna K.
Louis Heintz K.
Prado K.
C. Olaguibel
Olagibel K.
Bake K.
ZABALGANA
Etxezarra K.
Teodoro Dublang Margolariaren K.
ARANTZABAL
Florida Parkea
Alaba Jeneralaren K.
San Prudentzio K.
Herrandarren K.
Judimendiko Parkea
Jacinto Benavente K.
SANTA LUZIA
BABESGABETUAK
Gaztelako Atea
Senda Ibilbidea
San Antonio K.
E. Dato K.
Florida K.
Manuel Iradier K.
Fontetxako Gaztelularen K.
ARIZNABARRA
Prado Parkea
Frai Francisco Vitoria Ibilbidea
Unibertsitateko Ibilbidea
Florida K.
Triana K.
Gaztelako Atea
BATAN
UNIBERTSITATEA
SAN KRISTOBAL
Madril
Burgos

VITORIA GASTEIZ !
turismo
& convention bureau

Plaza de España, 1
t. 945 161 598
turismo@vitoria-gasteiz.org
www.vitoria-gasteiz.org/turismo

@turismo_vitoria

@turismovitoria

Ayuntamiento de Vitoria-Gasteiz
Vitoria-Gasteizko Udala

Egiaztagiriak:

CALIDAD TURISTICA

BIOSPHERE certified destination

Laguntzaileak:

EUSKADI BASQUE COUNTRY

Arabako Foru Aldundia
Diputación Foral de Álava

renfe